

3. Ekonomický vývoj

Poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku. Úzká vazba s hlavním městem a hustá dopravní síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou pro ekonomický rozvoj (průmysl, organizační statistika, bytová výstavba). Svou rozlohou, geografii a klimatickými podmínkami patří k nejsilnějším zemědělským regionům v ČR.

Makroekonomický rámec

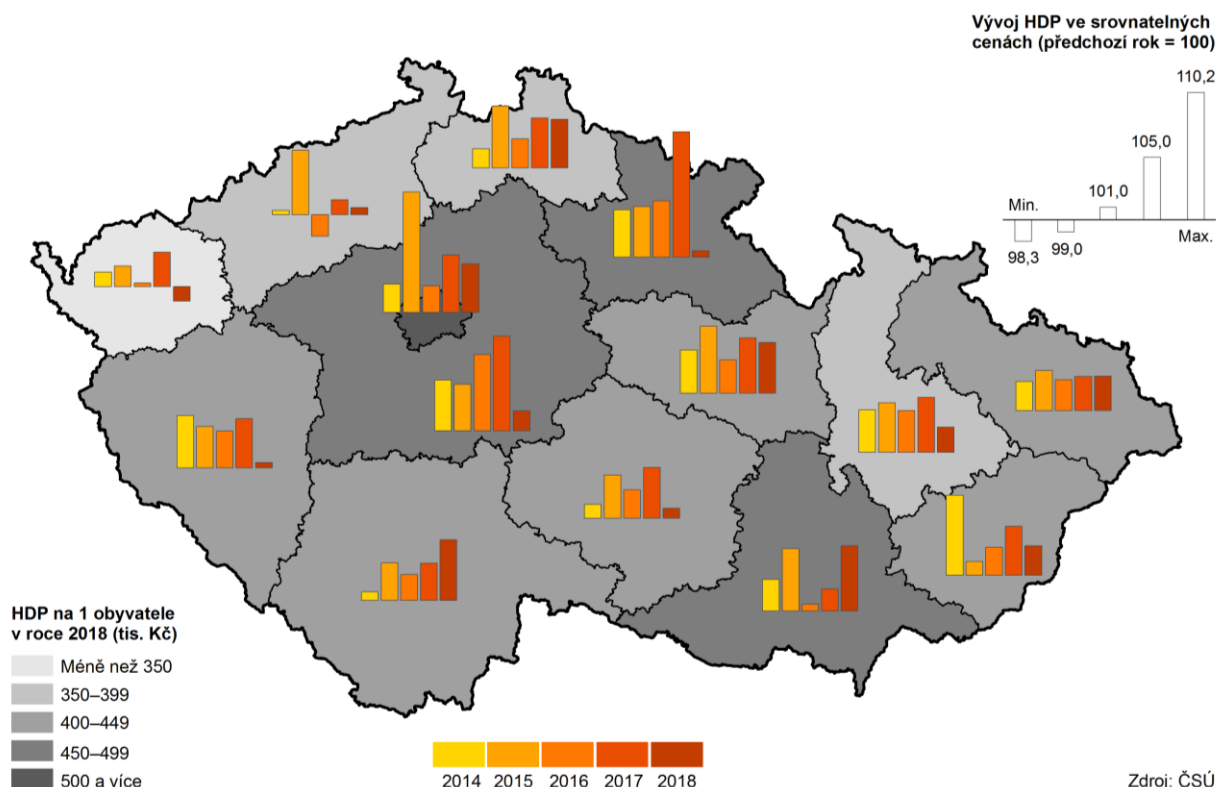
Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR.

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Regionální hodnota HDP na obyvatele byla v roce 2018 mezi kraji 3. nejvyšší, zatímco v roce 1995 až 7. v pořadí. Celorepublikovou hodnotu tohoto ukazatele přesáhl kraj pouze v roce 2000.

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2018 výše 617,2 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 453,5 tis. Kč (17 681 EUR), což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze a Jihomoravském kraji). Z dlouhodobého regionálního pohledu tohoto ukazatele se postavení Středočeského kraje postupně zlepšovalo; zatímco v roce 1995 se nacházel Středočeský kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 92,5 % na 7. místě, v roce 2018 byl s nižším podílem na celorepublikové hodnotě (90,5 %) na 3. místě. Nejlepší postavení z mezikrajského pohledu dosáhl Středočeský kraj v letech 1998–2003 a 2007–2008, kdy obsadil 2. pozici a pouze v roce 2000 nepatrně překročil kraj celorepublikovou hodnotu (100,2 %).

Kartogram 18 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2014 až 2018

Na republikovém HDP se kraj podílel 11,6 %, po Praze druhým nejvyšším podílem mezi kraji.

Z hlediska hrubého domácího produktu posiloval Středočeský kraj v dlouhodobém pohledu svoje postavení v rámci celé republiky zejména v druhé polovině 90. let a poté si jedno z předních míst stále udržoval. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2011 se hodnota podílu Středočeského kraje opět přehoupla v roce 2012 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží. V roce 2017 vykázal Středočeský kraj historicky nejvyšší podíl na HDP České republiky – 11,9 %. V roce 2018 následoval meziroční pokles z důvodu nižšího meziročního růstu HDP na 11,6 %, což byl třetí nejvyšší podíl v historii. Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo těsně dostal kraj Jihomoravský).

Dlouhodobý nárůst HDP je mezi kraji nejvyšší; ve srovnání s hodnotou roku ve srovnatelných cenách z roku 1995 vzrostla víc než dvojnásobně.

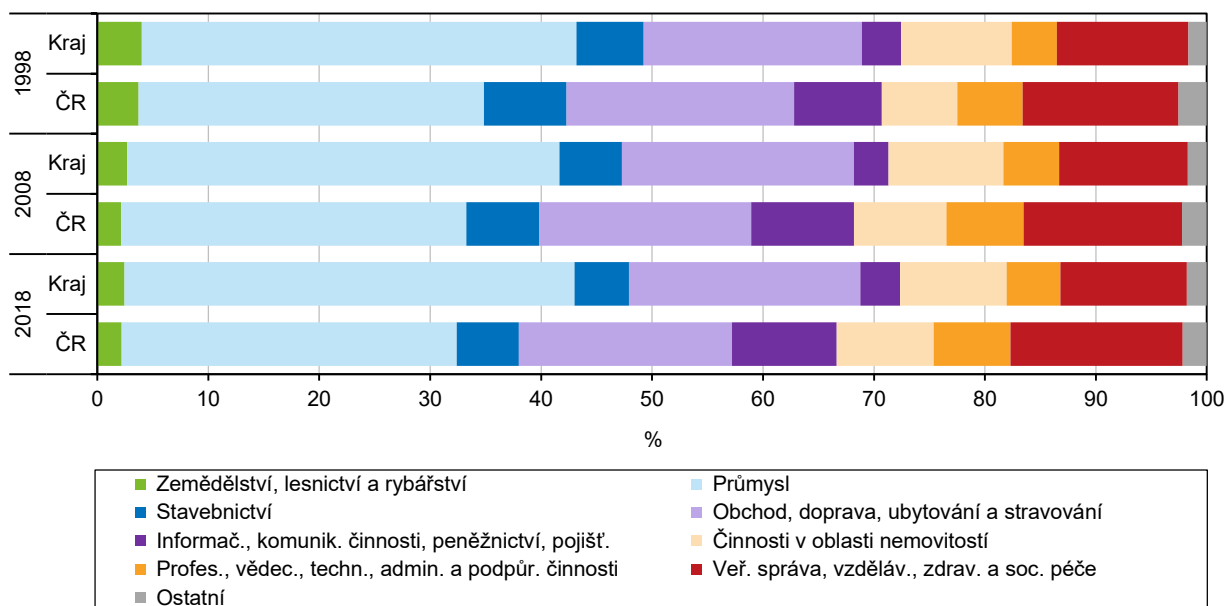
Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100 %). V roce 2015 dosáhl Středočeský kraj jako jediný hodnoty vyšší než 200 % (201,6), v roce 2016 se přes hodnotu 200 přehouplo kromě Středočeského kraje (214,1) ještě hlavní město Praha (202,6). V roce 2018 činila hodnota pro Středočeský kraj 234,3 % (v druhé nejvyšší, hl. m. Praze, to bylo 220,4 %), přičemž průměr republiky jako celku činil 178,3 %.

Podíl krajské HPH na republikové hodnotě byl druhý nejvyšší, druhý nejvyšší byl také nárůst samotné HPH mezi lety 1995–2018.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2018 ve Středočeském kraji výše 555,2 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,6 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (25,8 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2018 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů, kde nastal nárůst. Průměrně došlo mezi lety 1995 a 2018 v České republice k 3,3násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 3,9násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila 4,3krát. Třetí nejvyšší zvýšení (3,5násobné) zaznamenal Jihomoravský kraj.

Graf 50 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Kraj má oproti republice ve struktuře HPH nadprůměrný podíl odvětví průmyslu.

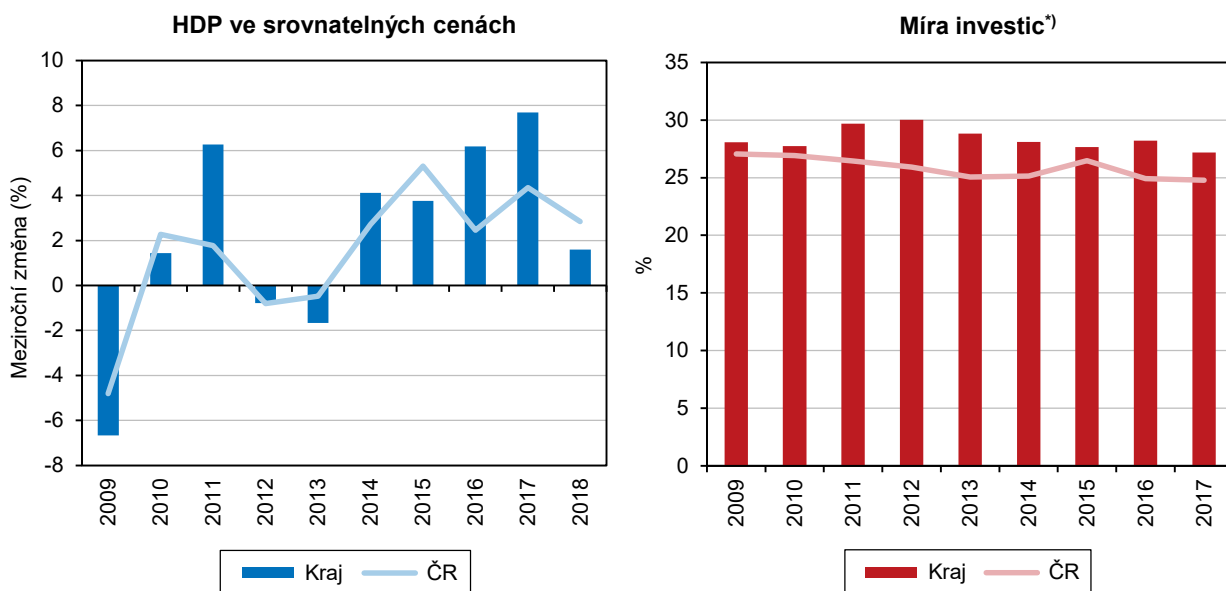
V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2018 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 40,6 %, v ČR 30,2 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 2,4 %, zatímco v celé republice to bylo 2,2 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 20,9 %, Česká republika 19,2 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 9,6 %, Česká republika 8,7 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,9 %, Česká republika 5,6 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 11,4 %, ČR 15,5 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,5 %, ČR 5,5 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 2,0 %, ČR 3,9 %).

V roce 2018 došlo k poklesu podílu průmyslu na odvětvové struktuře HPH z 43,2 % na 40,6 %.

Mezi lety 1995 a 2018 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH, a to z 38,7 % v roce 1995 na 43,2 % v roce 2017, kdy byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší. V roce 2018 došlo meziročně k poklesu podílu průmyslu na 40,6 %, stále se ale jednalo o podíl vyšší, než byl v roce 1995 (o 1,9 p. b.). V celé republice byl naopak podíl průmyslu v roce 2018 nižší (30,2 %) než v roce 1995 (31,3 %). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2018 v kraji zaznamenán také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 20,9 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 19,2 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2018 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od celé republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

Graf 51 Hrubý domácí produkt a míra investic ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

^{*)} podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Hodnota THFK na obyvatele v roce 2017 a nárůst THFK v porovnání s rokem 1995 byly druhé nejvyšší mezi kraji.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2017 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnoty 163,0 mld. Kč (údaj za rok 2018 nebyl v regionálním členění k dispozici). Tomu odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 13,0 %, což byl po hl. m. Praze (31,9 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. V letech 2008 až 2010 hodnota

THFK klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval v letech 2014 až 2017 opět nárůst. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2017 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,8násobek, což byl po Praze (4,5násobek) druhý nejvyšší nárůst. Na 1 obyvatele připadla v roce 2017 hodnota THFK ve výši 121,1 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (310,0 tis. Kč).

Míra investic byla v kraji nadprůměrná, v roce 2017 třetí nejvyšší.

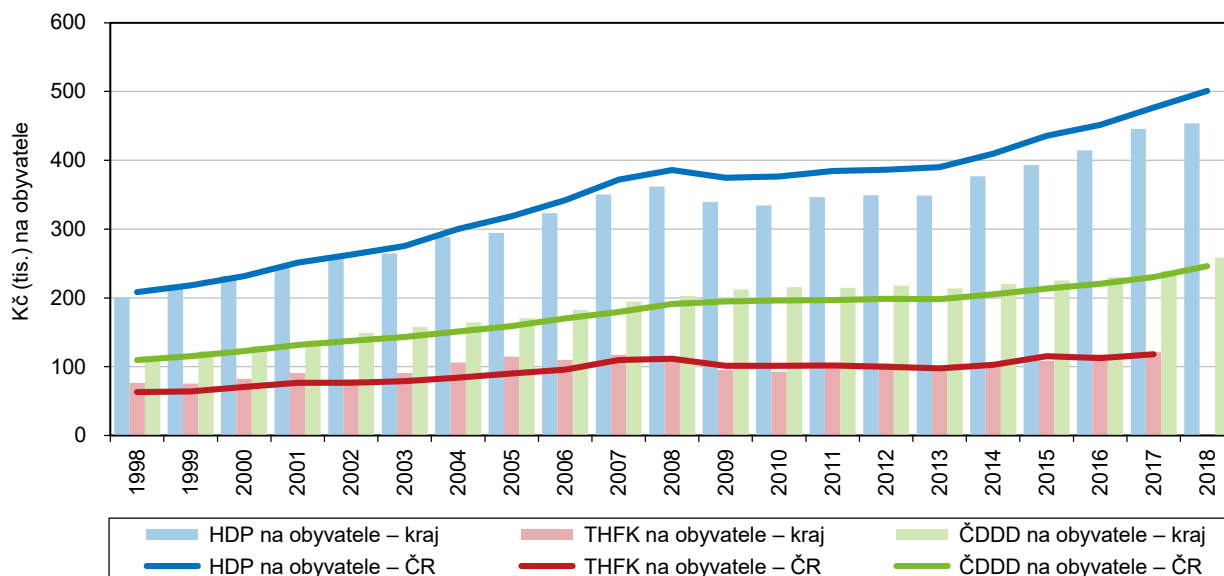
Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2017 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2017 dosáhla hodnoty 27,2 % (ČR 24,8 %). Během celého období let 1995 až 2017 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem osmkrát na prvním a devětkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž v posledním roce 2017 byla na místě třetím. Mezi lety 1995 až 2017 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesla (pouze v hlavním městě byla dosažena vyšší míra investic v roce 2017 než 1995, a to o 3,4 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během dvaadvacetiletého období snížila o 9,2 procentních bodů, zatímco v celé ČR to bylo o 8,5 p. b.

Dlouhodobě druhá nejvyšší byla hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2018 ve Středočeském kraji hodnoty 351,9 mld. Kč (13 720 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 258,5 tis. Kč, což byla po Praze (324,9 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v období let 1999 až 2018 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2018 to bylo 13,4 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,1 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

Graf 52 Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ HDP - hrubý domácí produkt, THFK - tvorba hrubého fixního kapitálu, ČDDD - čistý disponibilní důchod domácností

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem.

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u čistého disponibilního důchodu domácností, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

Úplné náklady práce

Úplné náklady práce zahrnují přímé náklady za mzdy a platy včetně naturální mzdy započtené do výdělku, náhrady mzdy za neodpracované hodiny (za dovolenou, při překážkách na straně zaměstnavatele/zaměstnance, náhrady mzdy za svátky) a sociální náklady a výdaje (platby zákonného pojistného, nadstandardní programy sociálního zabezpečení, vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem, odstupné, ostatní sociální dávky), sociální požitky, personální náklady, daně a dotace související se zaměstnáváním lidí.

Měsíční náklady práce na jednoho zaměstnance v roce 2018 ve Středočeském kraji vycházely na 45,8 tis. Kč, z toho tvořily přímé náklady za mzdy a náhrady mzdy 33,1 tis. Kč (72,3 %) a sociální náklady a výdaje 12,0 tis. Kč (26,1 %). Celkové náklady práce se každoročně zvyšují, poslední meziroční nárůst mezi roky 2017 a 2018 činil 9,2 % a byl nejvyšší za poslední pětileté období. Zvyšují se i obě základní položky nákladů, o něco vyšší nárůst dosahovala mzdová položka, která zároveň mírně zvyšuje svůj podíl na nákladech (ze 72,0 % v roce 2014 na 72,3 % v roce 2018).

Celkové náklady práce na zaměstnance jsou vyšší než celorepublikový průměr a druhé nejvyšší mezi kraji.

Celkové měsíční náklady práce na středočeského zaměstnance byly v roce 2018 o 1,4 tis. Kč vyšší než průměrně v celé ČR (44,4 tis. Kč) a z mezikrajského pohledu druhé nejvyšší po hlavním městě Praze (52,2 tis. Kč). Nejméně bylo vynakládáno na zaměstnance v Karlovarském kraji (38,1 tis. Kč), na hranici 40 tis. Kč nedosahovala polovina krajů.

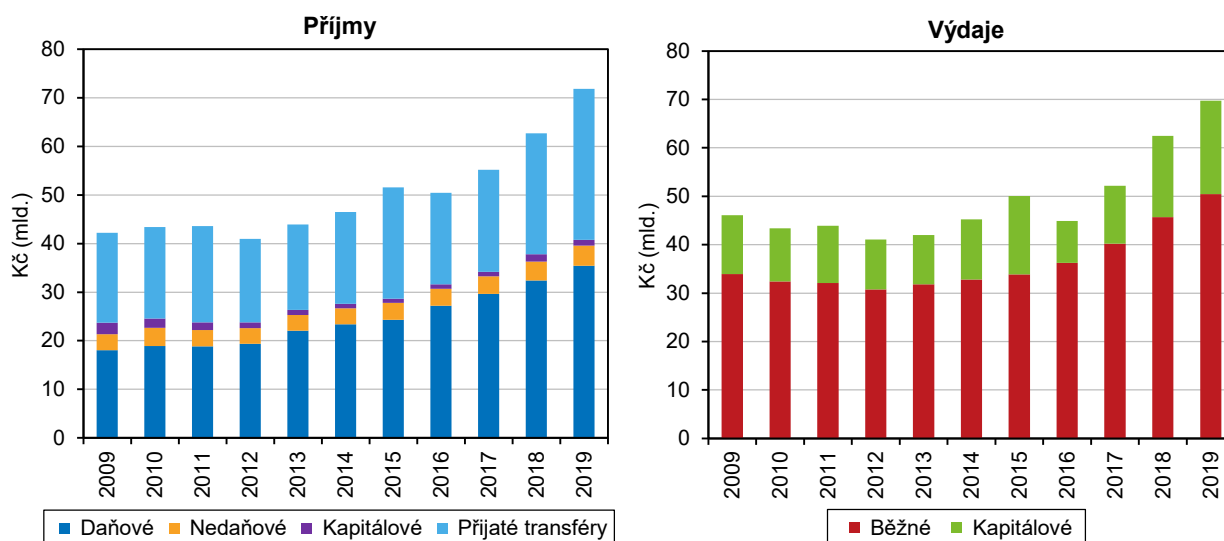
Místní rozpočty

Příjmy i výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků rostou.

Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků (po konsolidaci) v období let 2014–2019 meziročně rostly s výjimkou v roce 2016, kdy příjmy klesly o 2,1 % a výdaje dokonce o 10,3 %. V roce 2019 oproti roku 2018 rekordně vzrostly příjmy o 14,6 % a výdaje o 11,6 %. Rekordní meziroční nárůst výdajů proběhl v roce předchozím (2018 o 19,7 %). Schodek rozpočtu byl v celém období kladný, nejvíce v roce 2016 (+ 5,5 mld. Kč), naopak nejvyrovnanější byl v roce 2018 (+ 0,2 mld. Kč).

Graf 53 Příjmy a výdaje místních rozpočtů ve Středočeském kraji (po konsolidaci)

Pramen: Ministerstvo financí

Věda, výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Největším regionálním centrem v oblasti výzkumu a vývoje v České republice bylo hlavní město Praha, které se podílelo více než třetinou jak na celorepublikovém počtu zaměstnaných, tak na výši výdajů na výzkum a vývoj. Dalšími významnými regiony v této oblasti lidské činnosti byly Jihomoravský kraj a na třetím místě kraj Středočeský. Do Středočeského kraje se soustředila více než šestina celorepublikových výdajů a pracovala zde desetina všech zaměstnaných ve výzkumu a vývoji.

Výdaje na výzkum a vývoj každoročně rostou, poslední meziroční nárůst byl celorepublikově průměrný.

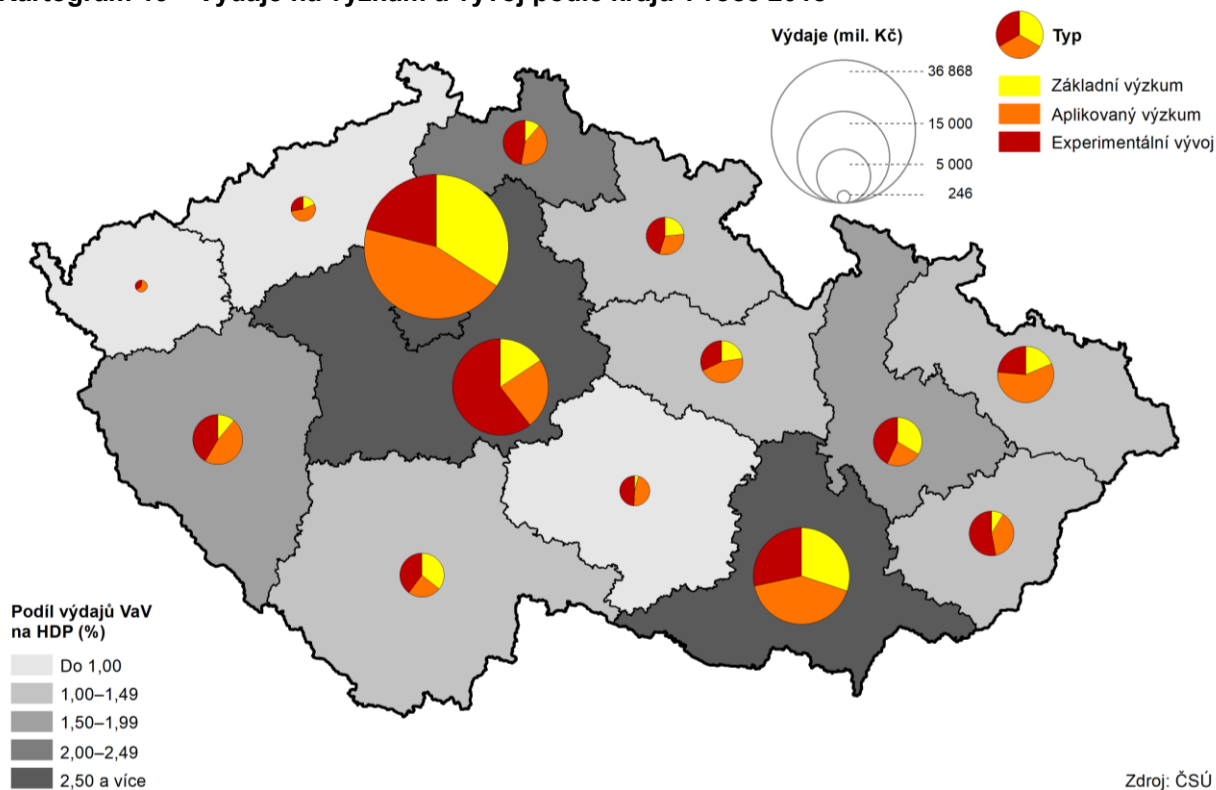
Objem finančních prostředků vynakládaných do oblasti vědy a výzkumu každoročně narůstá, v roce 2018 (poslední dostupné údaje) představovaly výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji celkem 16 343 mil. Kč, což bylo o 13,8 % více než v roce 2017, o 64,5 % více než v roce 2014 a o 171,6 % více než v roce 2010. Meziroční nárůst zaznamenaly v roce 2018 všechny kraje, nárůst Středočeského kraje byl obdobný jako celorepublikový průměr (13,7 %). Nejvyšší meziroční nárůst zaznamenal kraj v 2017, kdy 28,5 % znamenalo nejvyšší nárůst mezi kraji.

Výdaje na VaV představovaly 2,6 % HDP; třetí nejvyšší podíl po Praze a Jihomoravském kraji.

Na výzkum a vývoj v kraji byla v roce 2018 vynaložena 2,6 % z hrubého domácího produktu kraje, což byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší podíl po Jihomoravském kraji (2,9 %) a hl. m. Praze (2,7 %). Třetí pozici od roku 2005 zaujímal Středočeský kraj desetkrát, dvakrát byl čtvrtý (2014 a 2015), když se před něj dostal Plzeňský kraj, jedenkrát šestý (2011) a jedenkrát obsadil dokonce až sedmou pozici (2012). Dvoupromětní hranice výdajů na výzkum a vývoj dosáhl kraj poprvé v roce 2013 a od té doby se až na výjimku v roce 2015 (1,9 %) pohyboval nad touto úrovní. Podíl výdajů na HDP 2,6 % z roku 2018 byl dosud historicky nejvyšší podíl kraje, v porovnání s dobou před deseti lety (2008) se zvýšil o 1,3 procentních bodů.

Podíl výdajů na HDP se za deset let zvýšil z 1,3 % na 2,6 %.

Kartogram 19 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2018

Většina výdajů na VaV směřovala do podnikatelského sektoru.

Nejvíce prostředků na výzkum a vývoj bylo ve Středočeském kraji v roce 2018 financováno z podnikatelských zdrojů. Šlo o 12,072 mld. Kč, což představovalo 73,9 % z celkové hodnoty výdajů. Z domácích veřejných zdrojů pocházelo 3,078 mld. Kč, tj. 18,8 % výdajů. Nárůst zaznamenal ve Středočeském kraji objem prostředků plynoucích z veřejných zdrojů ze zahraničí, v roce 2018 pocházelo z těchto zdrojů 1,13 mld. Kč, tj. 6,9 % výdajů. Do roku 2015 byly dominantními příjemci prostředků ze zahraničí hl. m. Praha a Jihomoravský kraj, v letech 2016 a 2017 se ale před ně na první místo dostal Středočeský kraj, v roce 2018 se Středočeský kraj nacházel na druhém místě za Prahou.

Z veřejných zdrojů ze zahraničí směřovalo v roce 2016 nejvíce financí do vědy a výzkumu Středočeského kraje.

Téměř 80 % finančních zdrojů VaV směřovalo do podnikatelského prostředí.

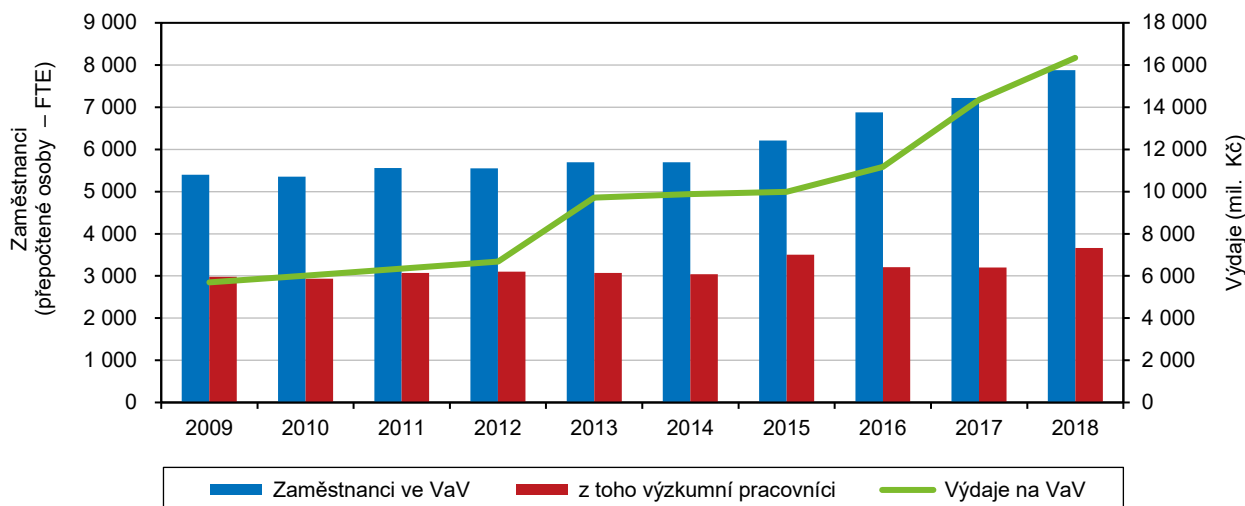
Velká část peněžních prostředků směřujících v roce 2018 ve Středočeském kraji do výzkumu a vývoje byla investována do podnikatelského sektoru (79,0 %), zbytek šel do vládního sektoru (19,4 %), financování vysokoškolského sektoru bylo díky samotné absenci veřejného terciálního školství v kraji velmi nízké (1,6 %) a financování soukromého neziskového sektorů bylo minimální (0,02 %).

Více než 60 % výdajů na VaV směřovalo na experimentální vývoj, což byl nejvyšší podíl mezi kraji.

Největší část výdajů vynaložených v roce 2018 ve Středočeském kraji na výzkum a vývoj podle typu výzkumu směřovala na experimentální vývoj (60,5 %), necelá čtvrtina výdajů pak směřovala do aplikovaného výzkumu (23,8 %) a nejmenší část výdajů tvořil základní výzkum (15,7 %). Podíl experimentálního výzkumu ve Středočeském kraji byl z mezikrajského pohledu nejvyšší, zatímco podíl aplikovaného výzkumu druhý nejnižší (po Olomouckém kraji) a podíl základního výzkumu pátý nejnižší. V celé České republice byl podíl výdajů v roce 2018 rozložen na všechny tři typy výzkumů poměrně vyrovnaně (aplikovaný 39,7 %, experimentální 34,5 % a základní 25,8 %). V období předchozích let se podíly výdajů na jednotlivé typy výzkumů v kraji měnily, do experimentálního vývoje však směřovalo vždy nejvíce finančních prostředků, od roku 2009 pokaždé více než polovina celkových výdajů (nejvíce 68,6 % v roce 2013).

Graf 54 Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

V kraji pracovala jedna desetina zaměstnaných v sektoru VaV v ČR.

Výzkumem a vývojem se ve Středočeském kraji v roce 2018 zabývalo 7,9 tis. osob (přepočteno na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činností). Téměř dvě třetiny (64,6 %) celorepublikového počtu zaměstnanců VaV byly soustředěny pouze do tří krajů – více než třetina (35,7 %) do hl. m. Prahy, téměř pětina (18,4 %) do kraje Jihomoravského a desetina (10,5 %) do kraje Středočeského. Z ostatních krajů dosáhl výraznějšího podílu na počtu zaměstnanců VaV České republiky už jen kraj Moravskoslezský (6,6 %). Ve zbyvajících krajích se jednalo o podíly nižší

Z pracovníků v oblasti VaV byla čtvrtina žen, o něco méně než v celé ČR.

než 5 %. Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích v kraji bylo jen 24,0 % žen, v celé ČR byl podíl vyšší (28,6 %). Podíl žen pracujících ve VaV se od roku 2015 (26,6 %) postupně snížil. Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2018 tvořili 46,4 % výzkumní pracovníci, 36,1 % technici a 17,5 % ostatní pracovníci.

Počet zaměstnanců VaV dlouhodobě roste, v desetiletém pohledu o více než polovinu.

Počet zaměstnanců v oboru výzkumu a vývoji z dlouhodobého pohledu rostl ve všech krajích, ve Středočeském kraji se od roku 2008 jednalo o 52,6% nárůst (podobně jako v celé ČR, v porovnání s rokem 2008 se jednalo o nárůst o 47,6 %).

Informační technologie

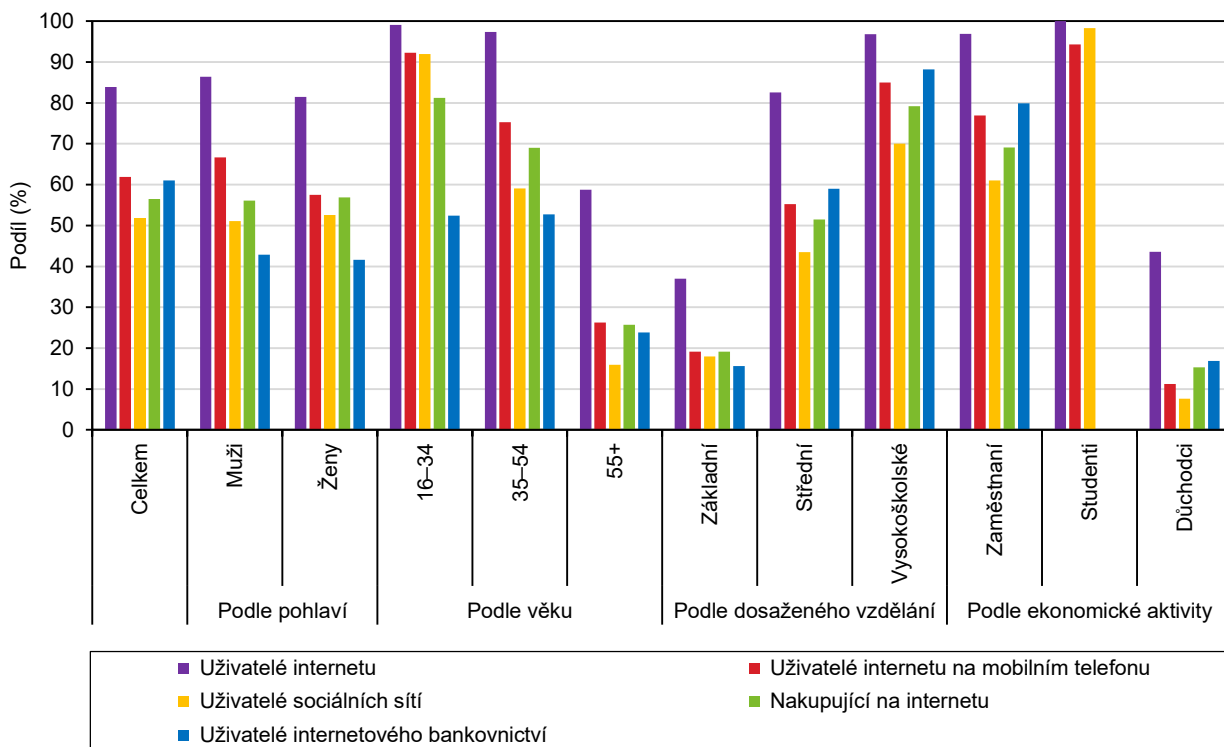
Přístup k internetu má více než 80 % domácností kraje.

Internet zůstává fenoménem doby, podíl uživatelů a význam služeb na něm poskytovaných nadále roste ve všech krajích a zasahuje do ostatních oblastí služeb a vývoje společnosti. Dokazují to výsledky výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech. Zatímco v roce 2004 byla připojena k internetu jen pětina domácností Středočeského kraje (21,1 %), v roce 2011 už to byly téměř dvě třetiny domácností (63,5 %) a v roce 2017 je poprvé překročena hranice 80 % středočeských domácností. Nejvyšší podíl připojených domácností v ČR dlouhodobě vykazují centrální regiony, ve Středočeském kraji mělo v roce 2018 k dispozici internet 82,4 % domácností, v hlavním městě Praze 83,6 %, přičemž celorepublikový průměr byl těsně pod 80% hranicí (79,6 %).

Podíl připojených domácností je druhý nejvyšší mezi kraji.

Graf 55 Uživatelé jednotlivých služeb IT ve věku 16 a více let ve vybraných socio-demografických skupinách podle kraje v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Podíl uživatelů internetu je také druhý nejvyšší mezi kraji.

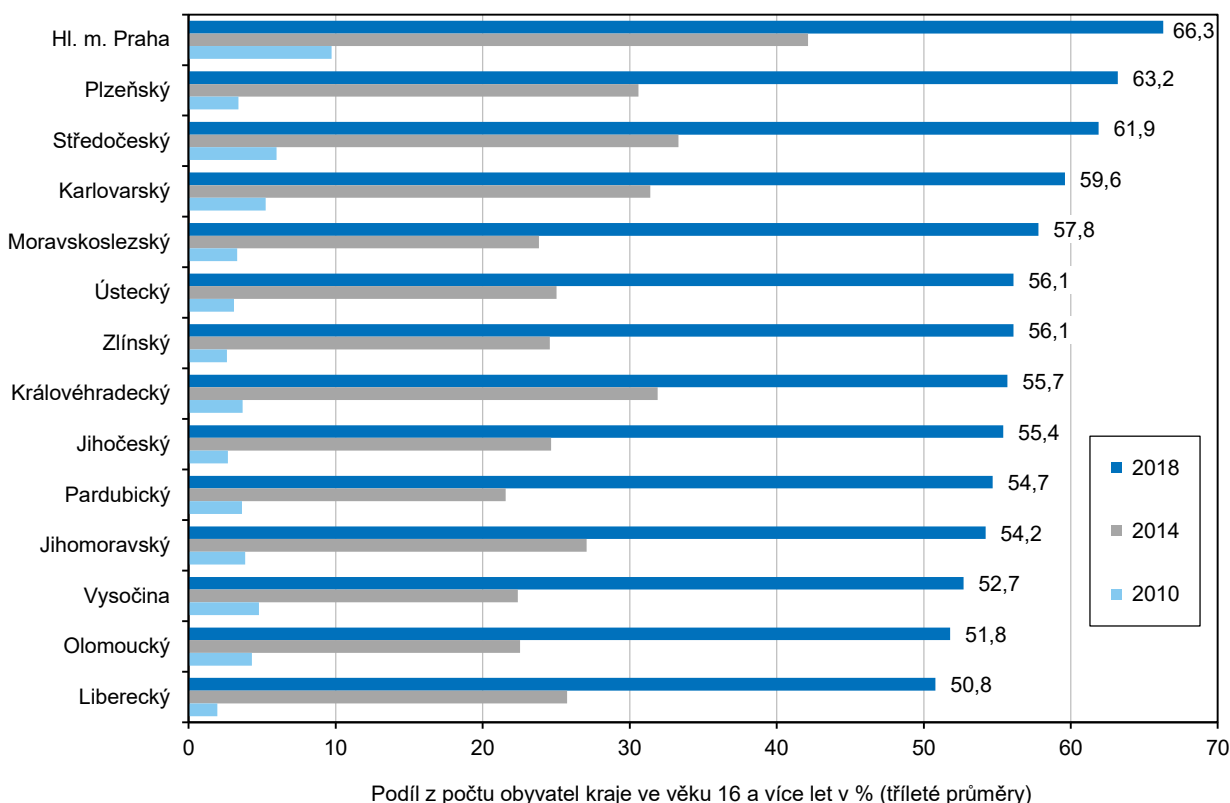
Samostatných pravidelných uživatelů internetu (jednotlivců ve věku 16 a více let) bylo ve Středočeském kraji v posledním šetřeném období zjištěno 83,9 %, což bylo opět nad celorepublikovým průměrem (80,1 %) a po hlavním městě Praze (85,7 %) se jednalo o druhý nejvyšší podíl mezi kraji.

V roce 2011 využívala v kraji internet v mobilu desetina Středočechů ve věku 16 a více let, v roce 2018 to bylo přes 60 %.

V poslední době se výrazně zvyšuje počet jednotlivců užívajících internet v mobilních přístrojích. Umožnil to jak rozvoj samotných mobilních přístrojů, tak dostupnost služeb a široké pokrytí internetem. Ve Středočeském kraji se jednalo o nárůst z 6,0 % uživatelů v roce 2010 na 61,9 % uživatelů v roce 2018. V užívání internetu na mobilu dosahovali Středočeši v mezikrajském srovnání třetího nejvyššího podílu, a to po obyvatelích hlavního města (66,3 %) a Plzeňského kraje (63,2 %). Naopak nejnižších podílů uživatelů měly mezi obyvatelstvem ve věku 16 let a starší kraje Liberecký (50,8 %) a Olomoucký (51,8 %).

Graf 56 Uživatelé internetu na mobilním telefonu ve věku 16 a více let podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Přes internet nakupuje více než polovina Středočechů.

Využití internetu je v současnosti různorodé. Mezi efektivní způsoby patří např. poskytování prodeje zboží či služeb zákazníkovi prostřednictvím internetu, čehož v posledním sledovaném období využívalo již 56,5 % jednotlivců ze Středočeského kraje, zatímco v roce 2010 to byla jen pětina osob. Celorepublikový podíl nakupujících přes internet v roce 2018 (54,6 %) byl o něco nižší než ve Středočeském kraji, který tak dosahoval čtvrtého nejvyššího podílu mezi kraji (po hl. m. Praze, Pardubickém kraji a Kraji Vysočina). Další usnadňující službou s dynamickým nárůstem uživatelů je elektronické bankovnínictví. Zatímco v roce 2010 tuto službu využívalo jen 18,3 % Středočechů a podíl mezi kraji byl až 11. nejvyšší, v roce 2018 bylo uživatelů elektronického bankovnínictví v kraji již 61,0 % a tento podíl byl mezi kraji 2. nejvyšší (po Pardubickém kraji).

Sociální sítě používá více než polovina uživatelů internetu, zpravidla šlo o mladší uživatele.

Výrazně roste i podíl uživatelů sociálních sítí. Mezi Středočechy ve věku 16 a více let užívala v roce 2018 sociální sítě více než polovina (51,9 %) z nich, zatímco v roce 2010 to bylo jen 15,6 %. Využívání sociálních sítí je dnes běžnou záležitostí především pro mladší uživatele, mezi studenty využívá sociální sítě téměř každý (98,3 %), zatímco mezi seniory přibližně jen každý třináctý (7,6 %).

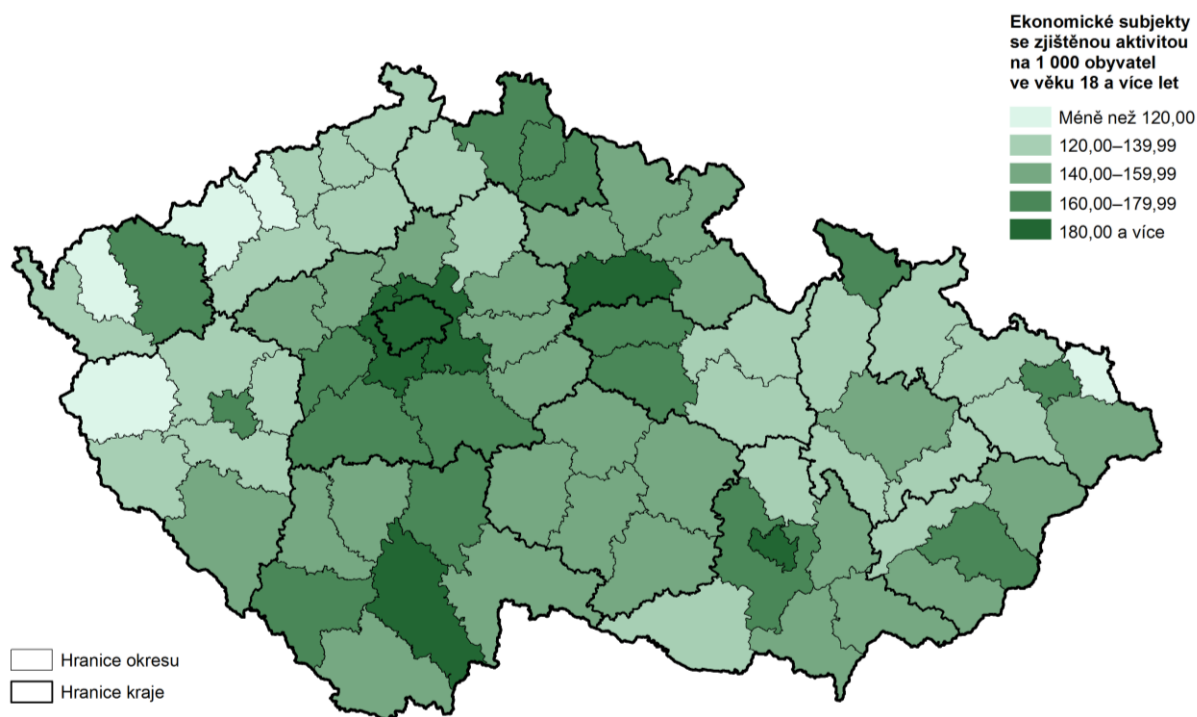

Organizační struktura

Přibližně jedna osmina ekonomických subjektů v ČR má sídlo ve Středočeském kraji.

V registru ekonomických subjektů (dále jen RES) bylo k 31. 12. 2019 evidováno 344,6 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z nichž 188,1 tis. vykazovalo aktivitu v rámci statistických zjišťování (tj. 54,6 %). Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou a zapsaných na území Středočeského kraje představoval 12,3 % celorepublikového počtu subjektů, přibližně každý osmý ekonomický subjekt v České republice měl sídlo na území Středočeského kraje. V průběhu roku 2019 přibylo v evidenci RES celkem 1,8 tis. subjektů se sídlem v kraji, což představovalo v porovnání se stavem na konci předchozího roku meziroční nárůst o 0,5 %. Na území České republiky přibylo v databázi RES během stejného období pouze 0,1 % subjektů, přičemž nejvyšší nárůst mezi kraji byl zaznamenán na území hlavního města Prahy (o 1,6 %).

Kartogram 20 Intenzita podnikatelské aktivity v okresech k 31. 12. 2019

Pozn.: ekonomické subjekty se sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Více než čtvrtina subjektů kraje sídlila v zázemí hlavního města, okresech Praha-východ a Praha-západ.

Na území Středočeského kraje je v organizační statistice, stejně jako v dalších oblastech statistiky, patrná značná teritoriální rozdílnost. Subjekty volí sídlo zpravidla v návaznosti na tranzitní tepny, nejčastěji v centrální oblasti kraje v blízkosti hlavního města v okresech Praha-východ a Praha-západ. Zde sídlí více než čtvrtina subjektů kraje (28,5 %) a v přepočtu na dospělé obyvatele patří počty subjektů k nejvyšším nejen v kraji, ale i v rámci České republiky. Vyšší intenzitu podnikatelské aktivity než okres Praha-západ (240 subjektů se zjištěnou aktivitou na tisíc obyvatel ve věku 18 a více let) dosahovala z meziokresního pohledu celé republiky už jen Praha (328). Intenzita dosahovaná v okrese Praha-východ (217) byla čtvrtá v pořadí za okresem Brno-město (239). Nejnižší intenzitu v kraji zaznamenal okres Mladá Boleslav (129), v meziokresním srovnání ČR tomu odpovídala 64. pozice ze 77. Nejnižší intenzity v rámci ČR dosahovaly okresy Karviná (96) a Sokolov (98).

Intenzita podnikatelské aktivity v centrální oblasti Středočeského kraje patří k nejvyšším v celé ČR.

Tři čtvrtiny subjektů podnikajících v kraji byly živnostníci, podíl byl druhý nejvyšší mezi kraji.

Nejčastější formou podnikání ve Středočeském kraji bylo na konci roku 2019 soukromé podnikání fyzických osob (80,3 %, tj. o 7,0 procentních bodů více než průměr ČR). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění

(93,1 % z fyzických osob a 74,7 % z celkového počtu ekonomických subjektů); podíl živnostníků byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší po Libereckém kraji (75,2 %).

Graf 57 Ekonomické subjekty podle právní formy k 31. 12. 2019 (se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

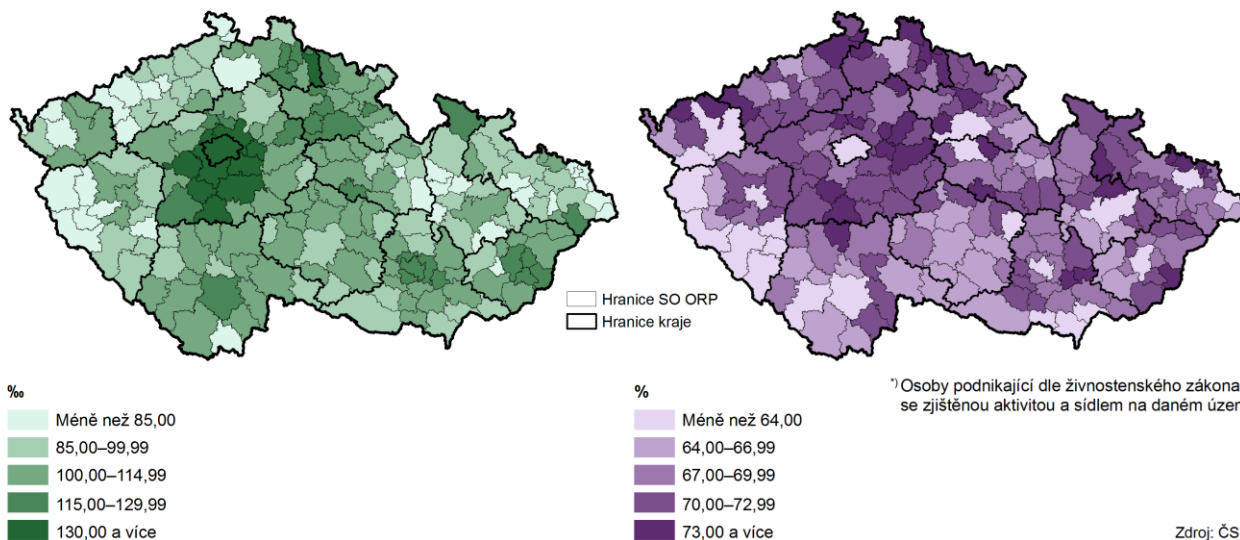
Centrální oblast kraje vykazuje vyšší podíl obchodních společností a nižší podíl živnostníků.

Nadprůměrný podíl soukromého podnikání se promítl mezi kraji naopak ve druhém nejnižším podílu právnických osob (19,7 %), z nichž více než polovina byla vedena jako obchodní společnost (57,9 %). Nejběžnější formou obchodní společnosti byla společnost s ručením omezeným. Na základě této formy podnikalo 94,7 % všech obchodních společností, což bylo o 1,6 procentních bodu více než celorepublikový průměr. Ekonomické subjekty v centrální oblasti kraje se od zbytku kraje liší nejen počtem a intenzitou, ale také formou podnikání – především nižším podílem živnostníků na celkovém počtu subjektů (centrální okresy 73,0 %, ostatní 75,4 %) a vyšším podílem obchodních společností z celkového počtu subjektů (centrální okresy 15,2 %, ostatní 9,9 %). Podíl obchodních společností v okrese Praha-západ (17,0 %) byl šestý nejvyšší v celorepublikovém meziokresním srovnání, vyššího podílu dosahovaly zpravidla jen okresy největších měst (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň). Na území centrálních okresů Praha-východ a Praha-západ mělo sídlo 37,9 % obchodních společností se sídlem ve Středočeském kraji, zatímco v případě živnostníků to bylo jen 27,8 %.

Kartogram 21 Živnostníci¹⁾ ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2019

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

¹⁾ Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

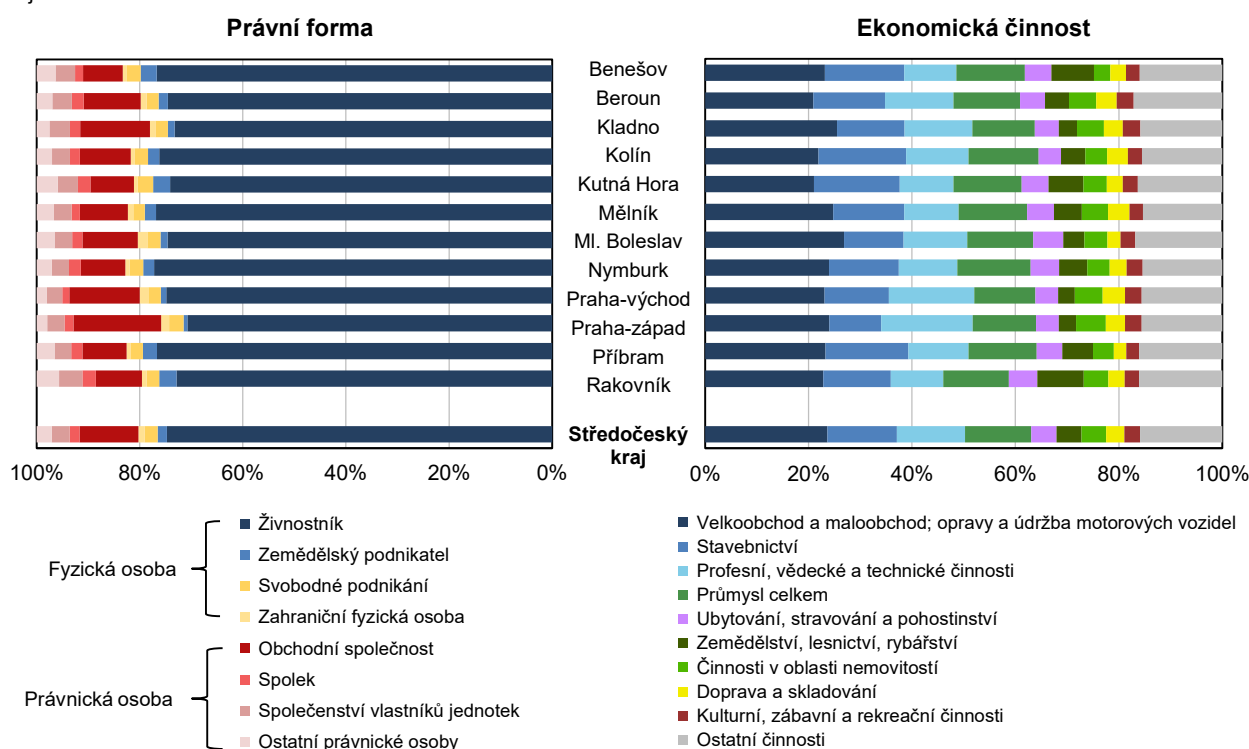

216 podniků v kraji zaměstnávalo nad 250 zaměstnanců, z toho 30 podniků více než 1 000 zaměstnanců.

Velikost byla u kategorie počtu zaměstnanců uvedena pouze u necelé poloviny ekonomických subjektů se sídlem v kraji (45,5 %). Převážná část subjektů se zjištěným údajem byla díky povaze (fyzické osoby, zpravidla živnostníci) bez zaměstnanců (82,0 %). Mezi subjekty se zaměstnanci pak převládaly z 80,0 % mikropodniky do 9 zaměstnanců. Sídlo na území kraje mělo 216 podniků s uvedeným počtem 250 a více zaměstnanců, což představovalo 8,9% podíl kraje na celorepublikové hodnotě (2 416). Vyššího podílu dosahovaly už jen kraje s největšími městy – hlavní město Praha (30,3 %), Moravskoslezský kraj (10,4 %) a Jihomoravský kraj (9,8 %). V rámci Středočeského kraje měly podniky s 250 a více zaměstnanci nejčastěji sídlo v okrese Praha-východ (43). Velkých podniků s počtem vyšším než tisíc zaměstnanců bylo v kraji evidováno celkem 30. Největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s. s počtem zaměstnanců vyšším než 10 tisíc.

Graf 58 Ekonomické subjekty podle právní formy a převažující ekonomické činnosti v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2019

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: subjekty s uvedenou činností CZ-NACE

Nejčastější byly obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel.

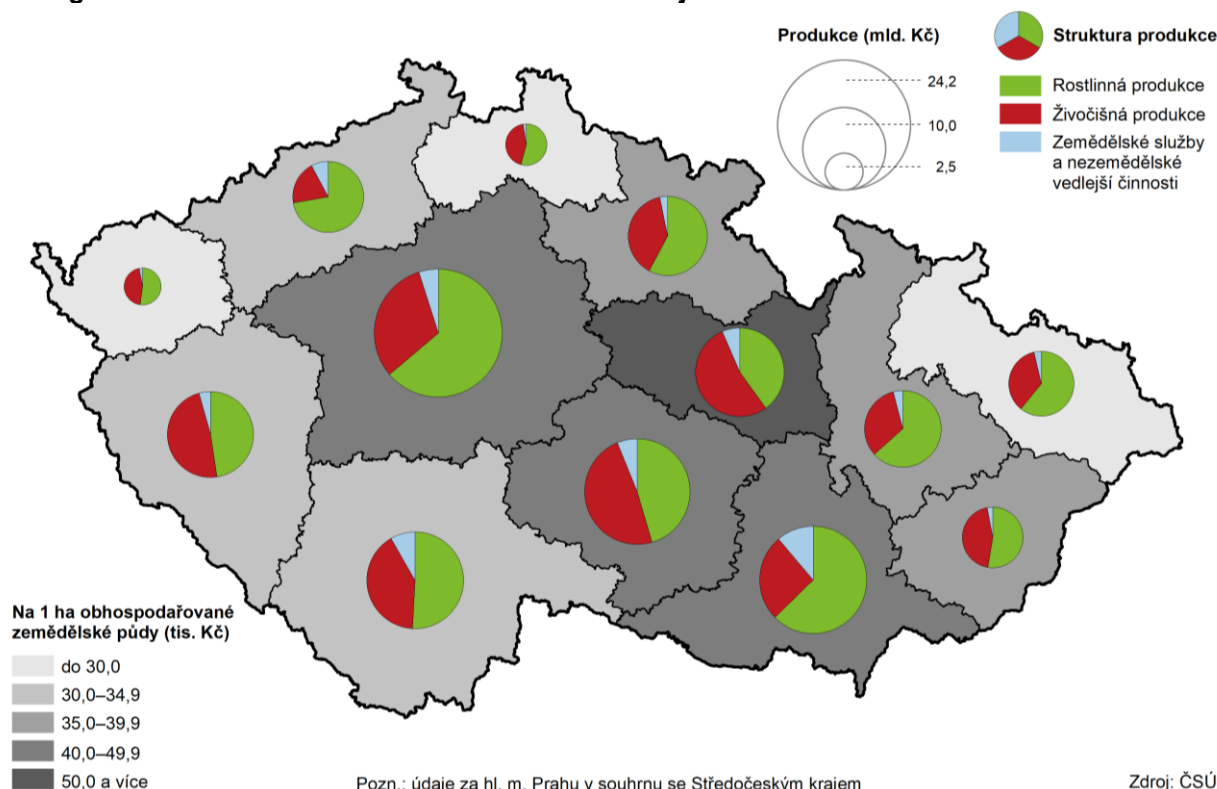
Z hlediska uvedené převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2019 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (22,9 %). Druhým nejčastějším zaměřením bylo stavebnictví (13,1 %), třetím profesní, vědecké a technické činnosti (12,8 %) a čtvrtým průmysl (12,4 %). Územní rozdíly v podílech subjektů podle zaměření na ekonomickou činnost jsou dány jak atraktivitou lokality (vyšší podíl subjektů podnikajících v profesní, vědecké a technické činnosti v centrální oblasti kraje), tak tradičními zvyklostmi a přírodními podmínkami (vyšší podíl subjektů podnikajících v zemědělství a lesnictví v okrajových okresech kraje – Rakovnicko, Benešovsko).

Zemědělství

Oblast středních Čech dosahovala největší objem zemědělské produkce a čtvrté nejvyšší produkce na hektar obhospodařované zemědělské půdy.

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy byla 4. nejvyšší mezi kraji a celorepublikově nadprůměrná (rok 2018 – střední Čechy 43,2 tis. Kč/ha, ČR 38,5 tis. Kč/ha). Zemědělská produkce středních Čech dosáhla za rok 2018 hodnoty 24,2 mld. Kč, což z pohledu meziroční změny znamenalo mírný pokles o 1,7 %. V zemědělské produkci středních Čech převažovala stejně jako v celé republice rostlinná výroba nad živočišnou, podíl rostlinné produkce (63,8 %) byl vyšší než celorepublikový průměr (55,8 %) a z mezikrajského pohledu se jednalo o druhý nejvyšší podíl (po Ústeckém kraji se 72,3 %).

Kartogram 22 Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2018

Rok 2019 byl v rostlinné produkci silnější než předchozí rok.

Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2019 přál zemědělcům z pohledu rostlinné produkce více než rok předchozí a u většiny významnějších plodin byly zaznamenány zpravidla meziroční nárůsty sklizní.

Sklizeň obilovin meziročně vzrostla o desetinu.

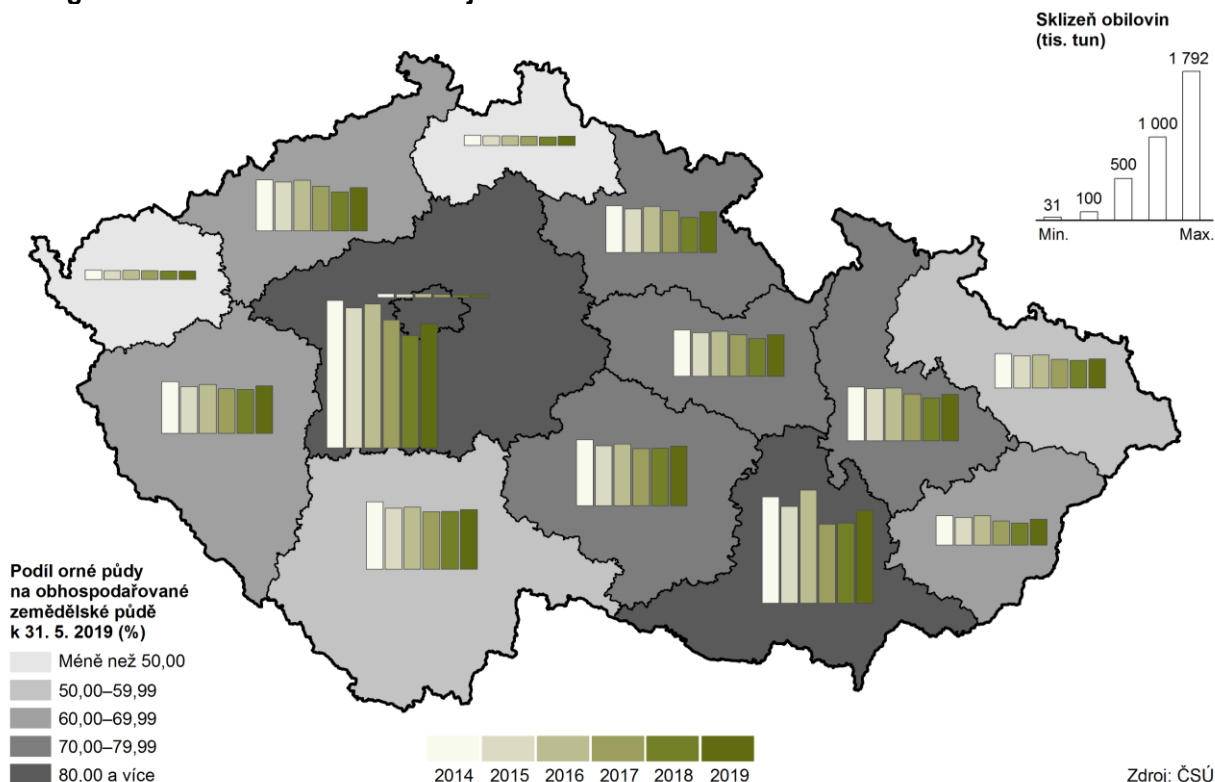
Nejvýznamnější skupinou plodin pěstovaných na území Středočeského kraje jsou dlouhodobě obiloviny (včetně kukuřice na zrna a ostatních obilovin). Během roku 2019 bylo na ploše 261,8 tis. hektarů sklizeno celkem 1,506 mil. tun obilovin a průměrný výnos činil 5,75 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení osevní plochy o 3,2 tis. ha (tj. o 1,2 %) a sklizně o 140,9 tis. t (tj. o 10,3 %), tím došlo zároveň ke zvýšení průměrného hektarového výnosu obilovin o 0,47 t/ha (tj. o 9,0 %). Meziroční nárůst ve sklizni obilovin proběhl v celé republice (o 9,7 %) a ve všech krajích; nejvýrazněji v Královéhradeckém (o 16,7 %) a Zlínském kraji

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR.

(o 16,6 %). Středočeský kraj je v ČR dlouhodobě největším producentem obilovin, na celorepublikové sklizni za rok 2019 se podílel téměř jednou pětinou (19,7 %).

Kartogram 23 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2014 až 2019

Mezi obilovinami došlo k nárůstu ozimů.

Na meziročním zvýšení produkce obilovin se podílela jak pšenice (o 10,1 %), tak i ječmen (o 7,9 %), v obou případech se jednalo o ozimé plodiny (pšenice ozimá o 14,0 % a ječmen ozimý o 23,6 %). Pšenice ozimá je nejčastěji pěstovanou obilovinou, na sklizeném objemu obilovin se podílela téměř ze dvou třetin (64,7 %). U jařin došlo k poklesům ve sklizních, u pšenice jarní to bylo o více než polovinu (o 53,8 %), u ječmene jarního byl pokles velmi malý (o 0,5 %). Mírné meziroční snížení sklizeného objemu zaznamenali zemědělci v kraji také u pěstování ovsa (o 1,4 %), u ostatních typů obilovin došlo naopak k nárůstu produkce; triticale o 14,9 %, žito o 20,5 % a kukuřice na zrno o 23,8 %. U poslední jmenované plodiny došlo k nárůstu produkce i přes téměř 12% snížení osevní plochy a díky tomu zaznamenala kukuřice na zrno z obilovin nejvyššího meziročního nárůstu ve výnosu (o 2,49 t/ha) a zároveň nejvyššího výnosu mezi obilovinami (8,67 t/ha).

Sklizeň řepky díky meziročnímu poklesu dosáhla na nejnižší sklizený objem za posledních sedm let.

V pěstování olejnatých plodin dominovala řepka, u které došlo proti předchozímu roku k poklesu ve sklizni o 15,2 %. Pokles produkce řepky byl zaznamenán v celé republice (o 18,0 %) a ve všech krajích. Objem sklizené řepky v kraji představoval nejnižší výsledek za posledních sedm let, přesto byl Středočeský kraj s 22,2% podílem na celorepublikové sklizni největším domácím producentem této plodiny, kterým je již dvacátým šestým rokem po sobě. Druhým rokem po sobě došlo v kraji k poklesu ve sklizni u další olejninu – slunečnice; v roce 2019 to bylo o 37,2 % a sklizený objem v tomto roce byl nejnižší za posledních osmnáct let. V pěstování slunečnice dominoval v ČR Jihomoravský kraj (50,3% podíl na celorepublikové sklizni), další v pořadí následoval Středočeský kraj (23,0 % na celorepublikové sklizni).

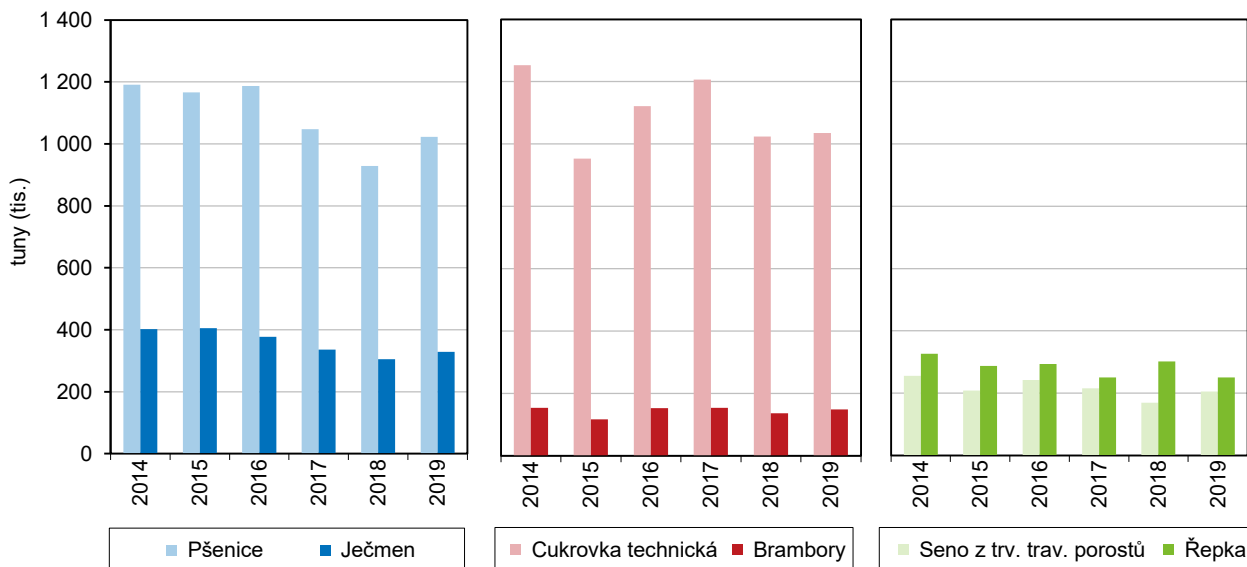
Pokles produkce nastal i u další olejninu – slunečnice, sklizeň byla nejnižší za posledních osmnáct let.

Produkce i výnos u okopanin meziročně vzrostly.

Mezi okopaninami mělo v kraji dominantní postavení pěstování cukrovky technické, u které došlo k mírnému meziročnímu nárůstu objemu produkce, a to o 1,1 %. Středočeský kraj je v pěstování cukrovky dlouhodobě největším tuzemským producentem, na celorepublikové sklizni se podílel z 28,3 %. Nárůst sklizeného objemu oproti předchozímu roku vykázaly v roce 2019 také brambory (mimo raných a sadbových), a to o 9,8 %. Na republikové produkci brambor se kraj podílel z 24,1 %, vyšší sklizeň v rámci ČR dlouhodobě vykazuje pouze Kraj Vysočina (31,7 %). U obou skupin okopanin došlo v kraji meziročně k navýšení hektarového výnosu, u cukrovky to bylo přibližně o 8 %, u brambor o 7 %.

Graf 59 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

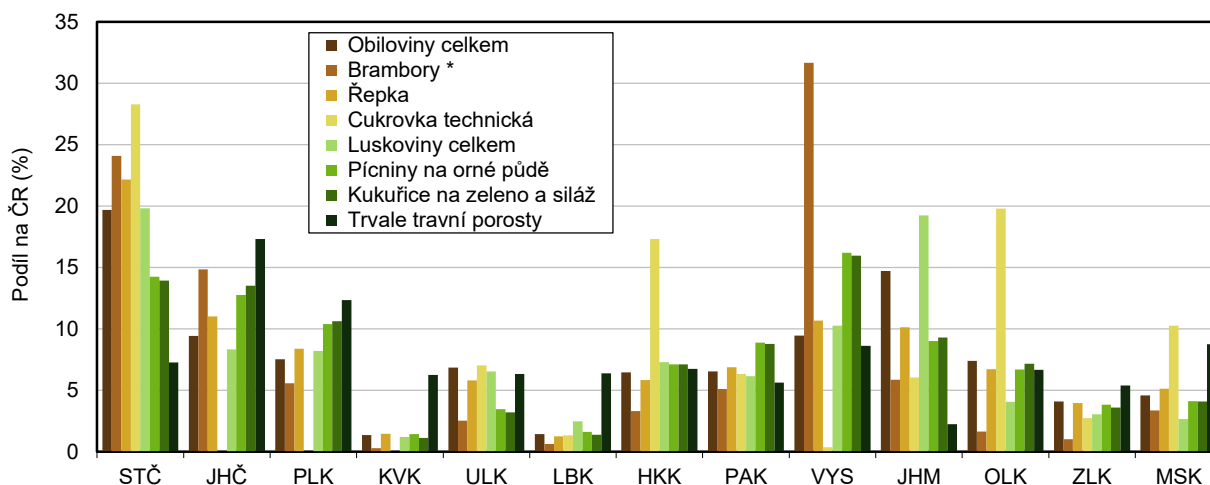

Sklizeň luskovin podruhé po sobě klesla.

V produkci pěstování luskovin došlo od rekordní sklizně v roce 2017 podruhé za sebou k meziročnímu poklesu, ten v roce 2019 (o 7,1 %) byl nižší než v roce 2018 (o 29,8 %). Kraj i přesto ve sklizni luskovin zůstává již šestým rokem v řadě největším producentem v ČR; podíl na republikové hodnotě (19,8 %) se oproti roku 2017 snížil o 2,6 procentních bodů.

Graf 60 Podíl sklizni vybraných plodin a skupin plodin na celkové sklizni ČR v krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

* mimo raných a sadbových

V pěstování středočeského chmele byl rok 2019 úspěšnější než rok předchozí, naopak meziročně poklesla produkce vinné révy.

Ve Stredočeském kraji se pěstují i plodiny, které se pro klimatické a geografické podmínky nepěstují ve všech regionech. Chmel je produkován v rámci republiky pouze ve čtyřech krajích. Sklizeň ve středních Čechách (27,8 % na celorepublikové produkci) byla druhou nejvyšší po Ústeckém kraji (59,5 %). V pěstování chmele byl rok 2019 úspěšnější než předchozí rok; v celé republice bylo sklizeno o 39,4 % tun více, nárůst Středočeského kraje (22,4 %) představoval nejnižší procentní nárůst ze všech čtyř krajů. Nejnižší mezi kraji byl i výnos této plodiny (kraj – 1,26 t/ha, ČR – 1,43 t/ha). Opačně tomu bylo v pěstování vinné révy, jejíž produkce meziročně klesla jak ve Středočeském kraji (o 31,0 %), tak v celé ČR (o 34,5 %). Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,8 %), dominantním regionem v pěstování révy byl Jihomoravský kraj (93,4 %).

U chovu skotu došlo v dvěma meziročním poklesům.

Soupis hospodářských zvířat jsou prováděny každý rok k 1. dubnu a k výsledkům za Středočeský kraj jsou započítány i chovy na území hl. m. Prahy. Chov skotu zaznamenával ve středních Čechách v 90. letech a první dekádě 21. století poklesy ročních stavů; v letech 2010 až 2013 a dále v letech 2015–2017 se stavy zvyšovaly, v letech 2018–2019 došlo k poklesu stavu.

Produkce mléka poklesla, přesto byl objem druhý nejvyšší za posledních 19 let.

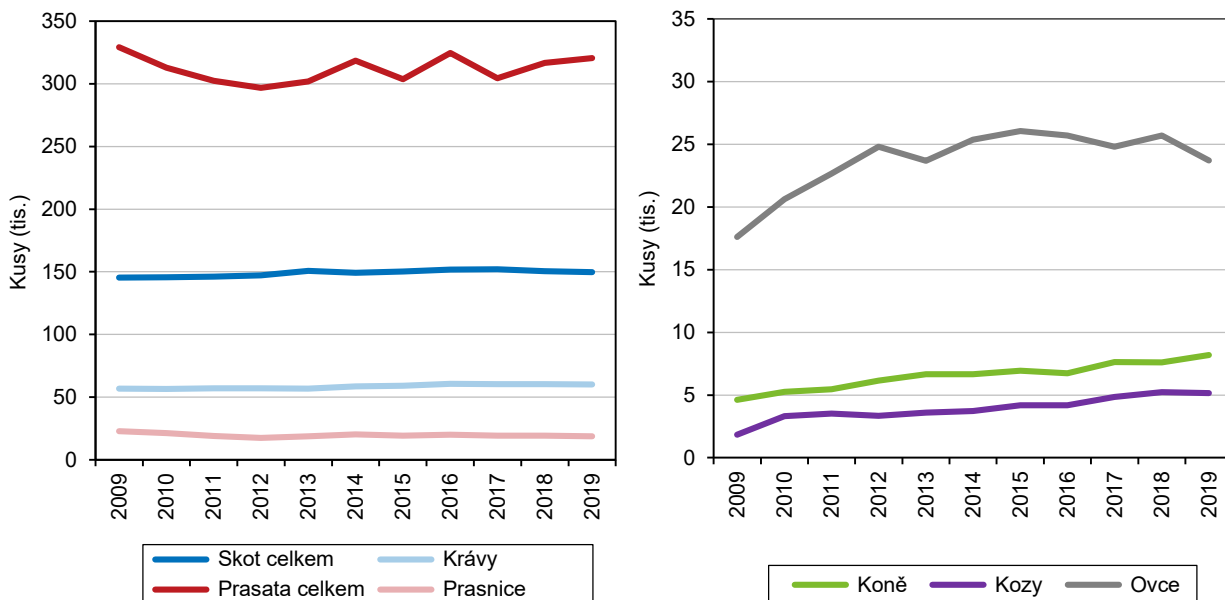
K poklesu produkce v oblasti středních Čech došlo i u mléka, a to o 3,2 %. Přesto objem vyrobeného mléka za rok 2019 (387 mil. litrů) zůstal druhým nejvyšším v období po roce 2000 a o šestinu vyšší než v roce 2001.

Chov prasat se v posledních dvou letech navýšil.

Stavy chovů prasat po roce 2000 vykazovaly až do roku 2012 poklesy (s výjimkou roku 2007), v následujícím období let 2012–2017 stavy spíše kolísaly, v posledních dvou letech byly zaznamenány nárůsty stavů, nejprve v roce 2018 o 4,1 % a v roce 2019 o 1,2 %.

Graf 61 Hospodářská zvířata ve Středočeském kraji vč. hl. m. Prahy (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

Stav drůbeže se v posledních dvou letech zvyšoval a byl nejvyšší za posledních 9 let.

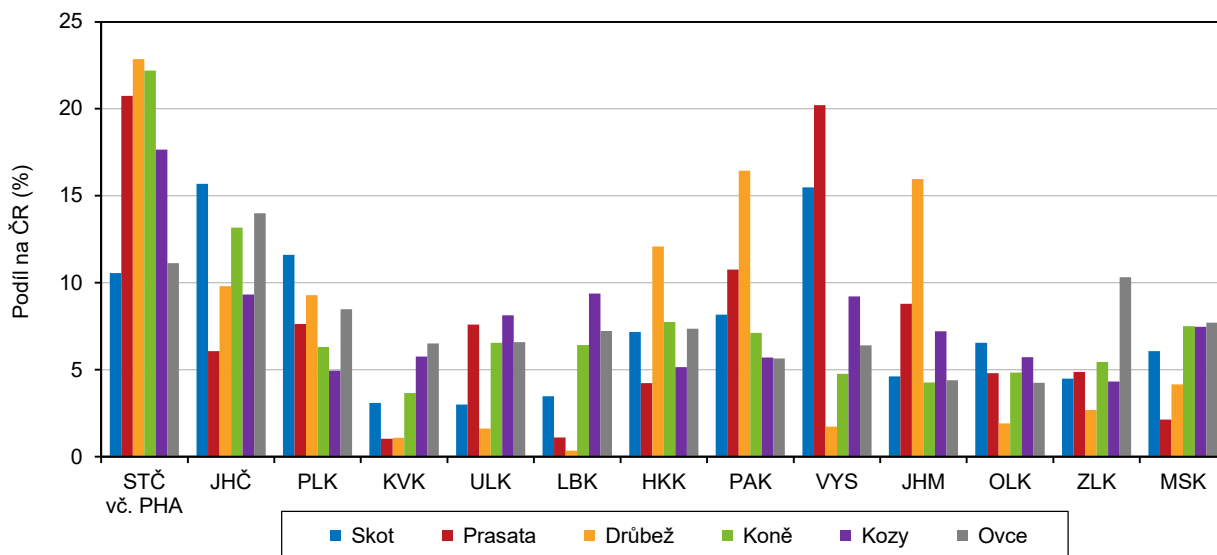
V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech maxima v roce 2008 (7,1 mil. ks), po tomto období stav postupně klesal až na 4,2 mil. v roce 2017. Poslední dva roky znamenaly nárůst stavu drůbeže nejprve o 17,2 % v roce 2018 a pak o 5,9 % v roce 2019, kdy se poprvé v období po roce 2011 stav drůbeže dostává opět přes 5milionovou hranici. Stav v roce 2019 byl zároveň nejvyšší po roce 2010. Oblast středních Čech je v rámci ČR v chovu drůbeže dominantní oblastí, díky posledním dvěma meziročním nárůstům se zvýšil podíl kraje na

Zvýšila se i produkce vajec a průměrná snáška jedné slepice – nosnice.

celorepublikovém chovu z 19,7 % v roce 2017 na 22,9 % v roce 2019. Dvojnásobný meziroční nárůst stavu drůbeže potažmo slepic (v roce 2019 o 17,2 % více než v roce 2017) ovlivnil i produkci konzumních vajec, snáška vajec se oproti roku 2017 zvýšila dokonce o 42,6 %. To znamenalo i navýšení průměrné snášky, a to z 292 vajec na 1 slepici – nosnici v roce 2017 až na téměř 304 vajec na 1 nosnici v roce 2019. I přesto se jednalo o nižší výsledek, než tomu bylo v roce 2019 průměrně v ČR, kdy na 1 nosnici připadalo přibližně o 2 vejce více.

Graf 62 Podíl krajů na stavech vybraných skupin hospodářských zvířat k 1. 4. 2019

Zdroj: ČSÚ

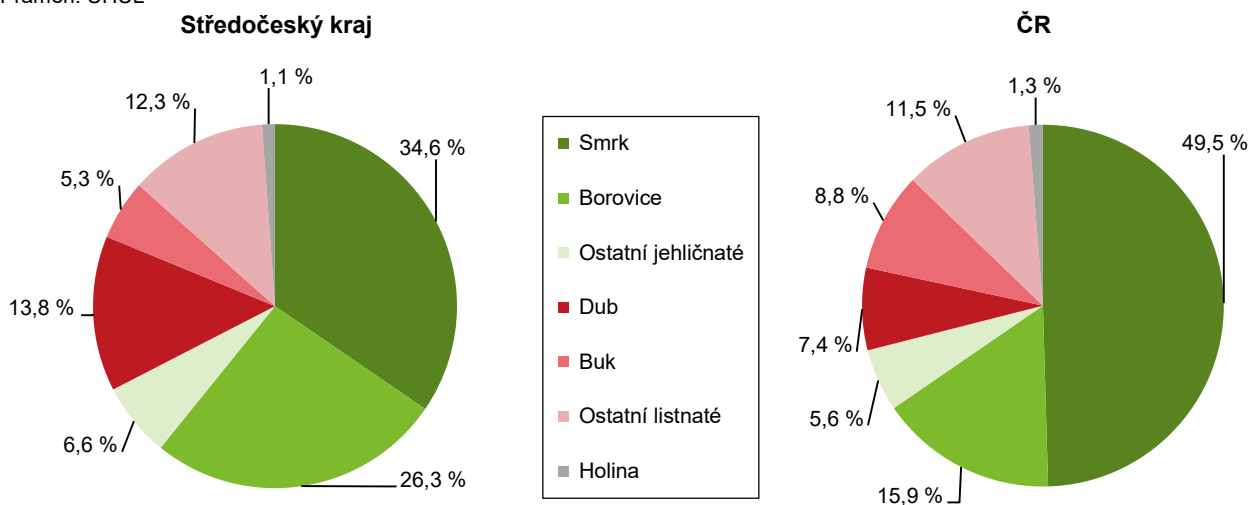
Lesnictví

V druhové skladbě lesů převládají v kraji jehličnany.

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala ke konci roku 2019 z celkové plochy Středočeského kraje 27,5 %, nejvíce zalesněným okresem kraje byl okres Příbram (40,6 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí byl okres Kolín (12,7 %). V druhové skladbě dřevin v kraji převažovaly jehličnany (67,4 %), z toho více než z poloviny smrk. Z listnatých dřevin byl nejčastěji zastoupen dub.

Graf 63 Druhová skladba dřevin lesních porostů k 31. 12. 2019

Pramen: ÚHÚL

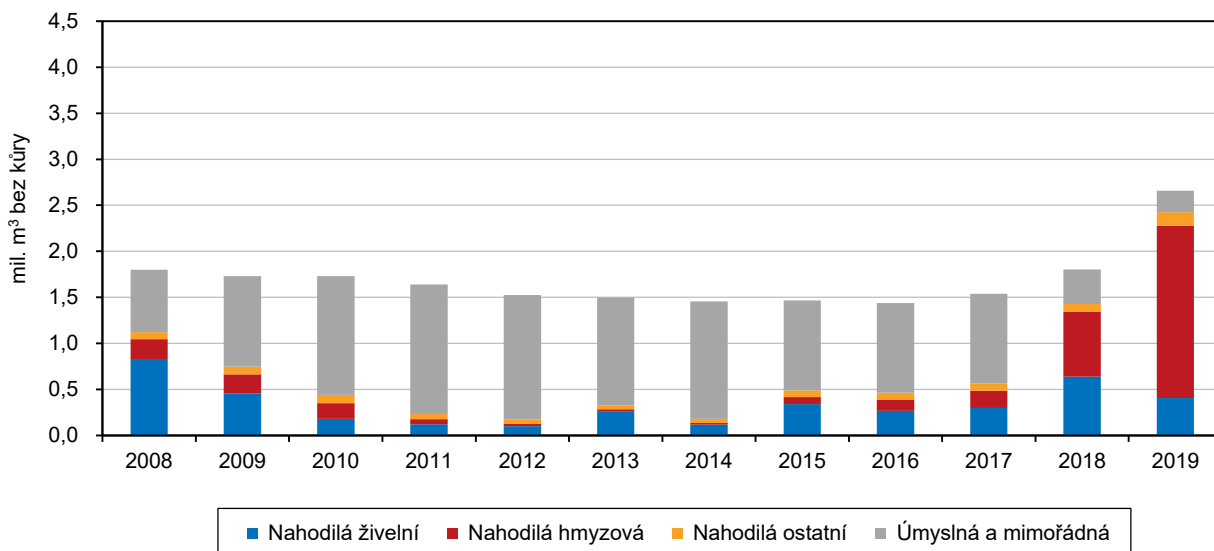
Těžba dřeva se v posledních třech letech zvýšila, v roce 2019 meziročně téměř o polovinu.

V roce 2019 muselo být 70 % dřeva vytěženo kvůli napadení hmyzem (kůrovcem).

Smrk je zároveň nejčastěji těženou dřevinou v celém regionu středních Čech (Středočeský kraj včetně území hlavního města). V roce 2019 zde představoval smrk téměř 88 % vytěžených dřevin. Těžba dřeva se v kraji v posledních třech letech meziročně zvyšovala, především v posledním roce 2019, kdy bylo vytěženo o 47,5 % více než v předchozím roce. Nárůst těžby byl ovšem zásadně ovlivněn vnějšími vlivy (kategorie nahodilá příčina), v roce 2019 bylo u 70,2 % z celkově vytěženého dřeva příčinou těžby napadení hmyzem, a to především kůrovcem. Ten napadal nejčastěji právě smrkové dřeviny.

Graf 64 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby ve Středočeském kraji vč. hl. m. Prahy

Zdroj: ČSÚ

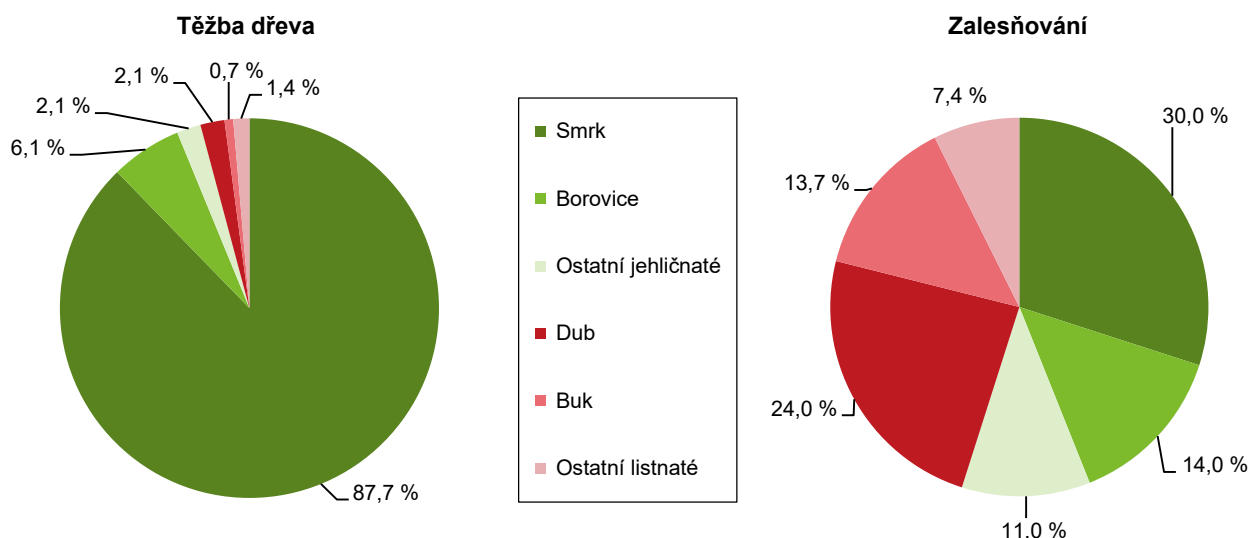

Po čtyřletém snížení plochy pro zalesňování došlo v roce 2019 k mírnému nárůstu.

Zalesňování v regionu středních Čech zaznamenalo v letech 2015–2018 meziroční poklesy, oproti roku 2014 bylo v roce 2018 zalesněno o 30,8 % méně plochy. V roce 2019 již bylo zalesněno o něco více plochy než v předchozím roce, a to o 1,3 % hektarů. Podíl jehličnanů při zalesňování (54,0 %) byl nižší než při těžbě a struktura dřevin při zalesňování byla druhově mnohem vyrovnanější.

Graf 65 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve Středočeském kraji vč. hl. m. Prahy v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Průmysl

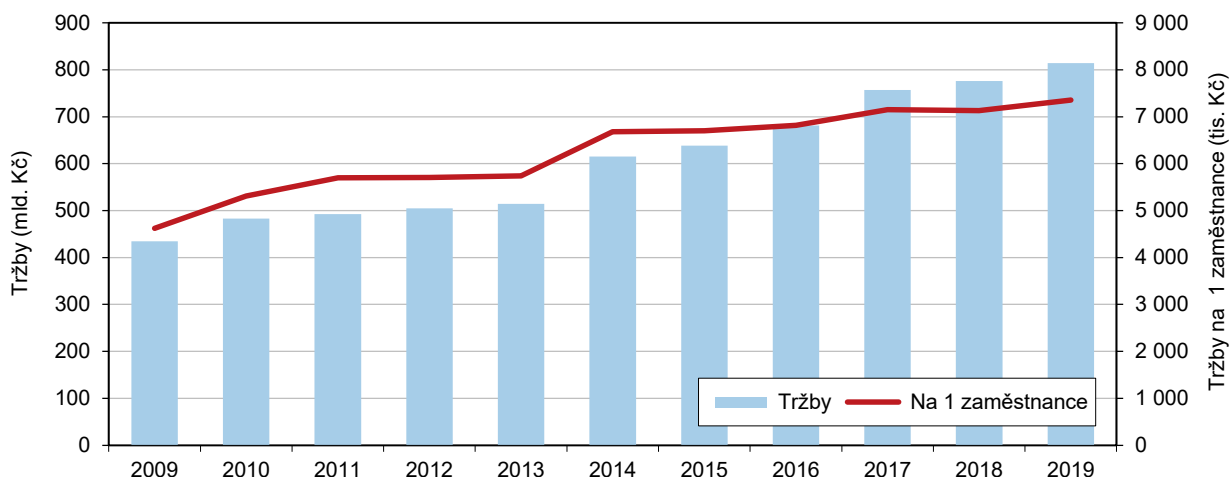
Průmyslová výroba od roku 2010 rostla, poslední meziroční nárůst byl třetí nejvyšší mezi kraji.

Tržby průmyslové výroby se za pět let zvýšily o třetinu a během deseti let o 87 %.

Statistiky průmyslových podniků jsou zpracovány za subjekty s počtem 100 a více zaměstnanců a sídlem v kraji. Tržby průmyslové výroby kraje vyjádřené v běžných cenách od roku 2010 pravidelně rostly a dostaly se na 187,3 % hodnoty tržeb dosažených před deseti lety (2009). Oproti roku 2014 pak tržby vzrostly téměř o třetinu (o 32,4 %). Poslední meziroční nárůst v roce 2019 o 5,0 % byl z mezikrajského pohledu třetí nejvyšší (po Pardubickém kraji a hl. m. Praze). Nejdynamičtější meziroční nárůsty průmyslových tržeb zaznamenal Středočeský kraj během posledního desetiletí v roce 2014 (o 19,7 %) a v roce 2017 (o 11,2 %).

Graf 66 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) v kraji

Zdroj: ČSÚ

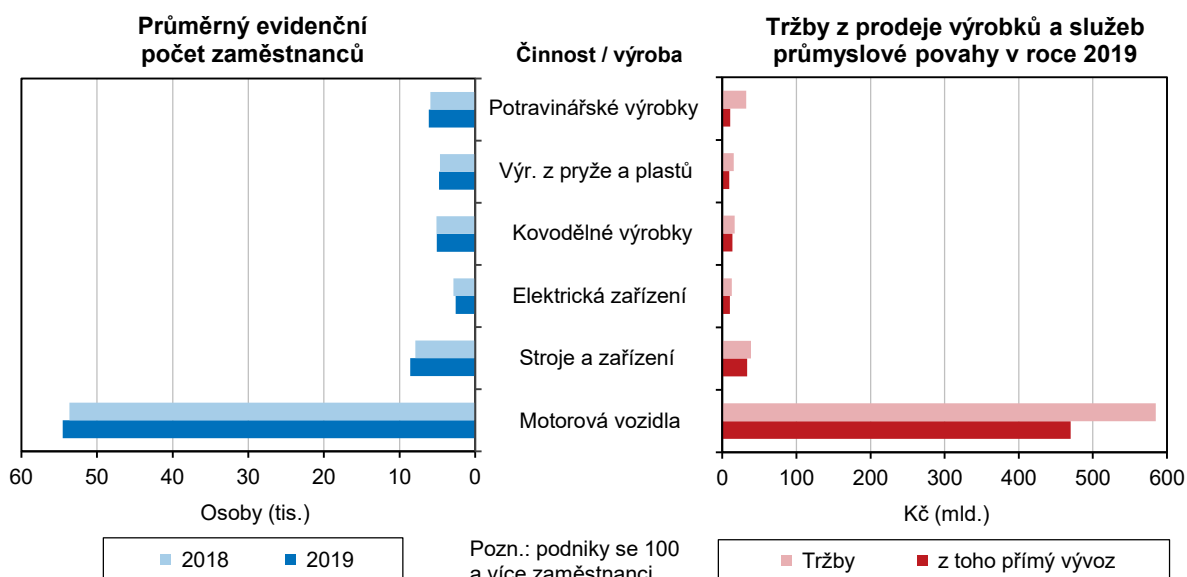
Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Zaměstnanost v průmyslu po roce 2017 rostla pomaleji.

Zaměstnanost v průmyslu zaznamenala ve Středočeském kraji růst až o rok později, než tomu bylo u tržeb, tedy v roce 2012. V dalším období došlo k růstu zaměstnanosti, mezi lety 2013–2017 se růst postupně navyšoval na maximum v roce 2017 (o 5,9 %), v následujících dvou letech se naopak snížil, v roce 2018 o 2,7 % a v roce 2019 o 1,8 %. V roce 2019 pracovalo ve středočeském průmyslu o 16,6 tis. zaměstnanců více, než tomu bylo o deset let dříve v roce 2009, nárůst zaměstnanosti během deseti let byl 17,7%.

Graf 67 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující činnosti zpracovatelského průmyslu v kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Produktivita práce v průmyslu je již pátým rokem po sobě nejvyšší mezi kraji.

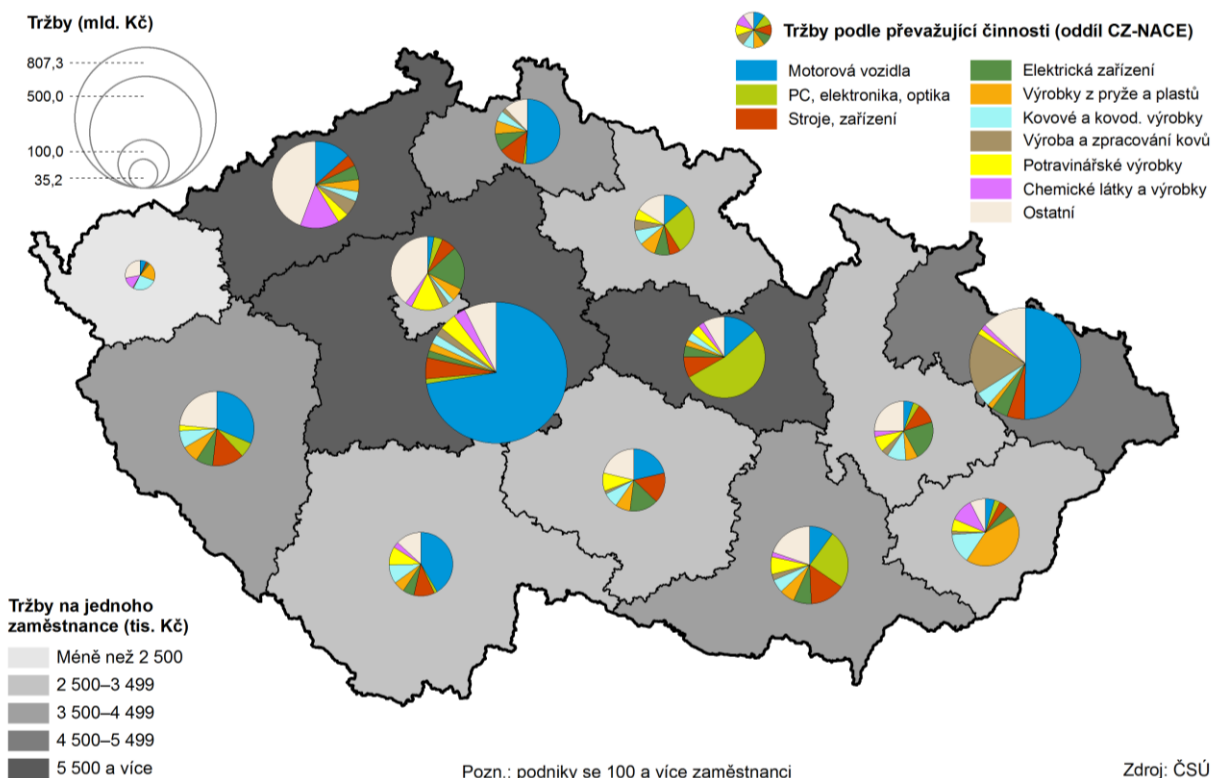
Výkonnost průmyslových podniků vyjádřená produktivitou práce (tržby na zaměstnané) byla ve Středočeském kraji v roce 2019 z mezikrajského pohledu nejvyšší (kraj – 7,4 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance; ČR – 4,5 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance). Již pátým rokem po sobě drží středočeský průmysl nejvyšší produktivitu práce mezi kraji, v předchozím pětiletém období (2010–2014) byl Středočeský kraj v pořadí druhý za Ústeckým krajem. Produktivita průmyslové práce v kraji se po sníženích v letech 2008–2009 zvyšovala, nárůsty byly velmi kolísavé. Vyšší meziroční nárůsty (v roce 2010 o 14,9 %, v roce 2014 o 16,6 %) střídal velmi nízké růsty (rok 2012 o 0,1 %, rok 2013 o 0,6 %, rok 2015 o 0,3 %) či byl dokonce zaznamenán mírný pokles (rok 2018 o 0,7 %). Poslední nárůst produktivity průmyslové práce v roce 2019 činil 3,2 % a byl poprvé po třech letech nad celorepublikovým průměrem (1,7 %). Tři kraje v ČR zaznamenaly v poslední meziroční změně produktivity práce pokles (Královéhradecký, Jihomoravský a Moravskoslezský).

Průměrná mzda v průmyslu byla nejvyšší mezi kraji a o dvě třetiny vyšší než před deseti lety.

Průměrná hrubá mzda v průmyslu činila v roce 2019 výše 44 834 Kč, což bylo o 8,2 tis. Kč (22,4 %) více, než představoval celorepublikový průměr (36 625 Kč) a zároveň se jednalo o nejvyšší průměrnou mzdu v průmyslu mezi kraji. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšovala dlouhodobě, a to i přes důsledky ekonomické recese. Růst mzdy ve středočeském průmyslu byl v posledních dvou letech celorepublikově nadprůměrný a mezi kraji patřil k nejvyšším; meziroční nárůst o 9,8 % v roce 2018 byl mezi kraji nejvyšší a nárůst o 7,1 % v roce 2019 byl třetí nejvyšší. Průměrná mzda v průmyslu se v kraji během deseti let zvýšila o dvě třetiny hodnoty z roku 2009, což představovalo z mezikrajského pohledu opět nejvyšší navýšení.

Nárůst mzdy v kraji byl v posledních dvou letech nadprůměrný a patřil k nejvyšším mezi kraji.

Kartogram 24 Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2019

Kraj se na průmyslové výrobě ČR podílí jednou pětinou a na tržbách z vývozu jednou čtvrtinou. Vývoz se na tržbách z průmyslu podílí ze tří čtvrtin, nejvíce mezi kraji.

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní. Tržby kraje z průmyslové výroby v roce 2019 představovaly 21,3 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz byl podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (25,9 %). Oba republikové podíly kraje byly zároveň nejvyšší za posledních deset let. Vývoz je pro průmyslové odvětví v kraji velmi důležitý. Na celkových tržbách se přímý vývoz podílel 74,4 %, což bylo z mezikrajského pohledu vůbec nejvíce.

Přibližně 72 % průmyslové výroby kraje představuje automobilový průmysl.

Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 99,1 % ze zpracovatelského průmyslu (807,3 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje je dlouhodobě výroba motorových vozidel, tvořící 72,4 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 16,4 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílí 47,2 %.

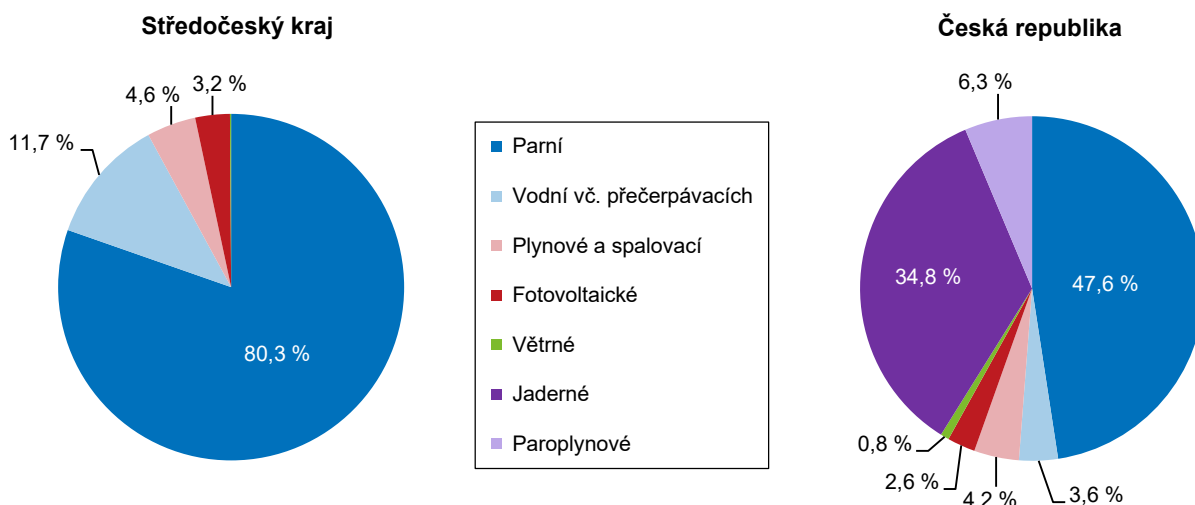
Energetika

Výkonem a především výrobou převládají v kraji parní elektrárny.

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2019 to bylo 80,3 % z celkové výroby elektřiny brutto⁶. Z dalších typů elektráren (podle technologie) převládaly vodní (11,7 %). Podíly obou technologických typů elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 47,6 % a vodní 3,6 %) a v obou případech čtvrté nejvyšší mezi kraji.

Graf 68 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2019

Pramen: ERÚ

¹⁾ Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

Přes dvě třetiny energie spotřebují průmysl a domácnosti.

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebují průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2019 společně téměř 69 % z celkového objemu spotřebované elektřiny netto⁷. Dalších 22 % elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Spotřeba elektřiny na obyvatele je v rámci ČR nadprůměrná.

Středočeské domácnosti spotřebovaly během roku 2019 třetinu z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji (33,2 %), přičemž u českých domácností to bylo jen o něco více než jedna čtvrtina (25,7 %). Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazoval i 18,0% podíl kraje na celorepublikové

⁶ celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

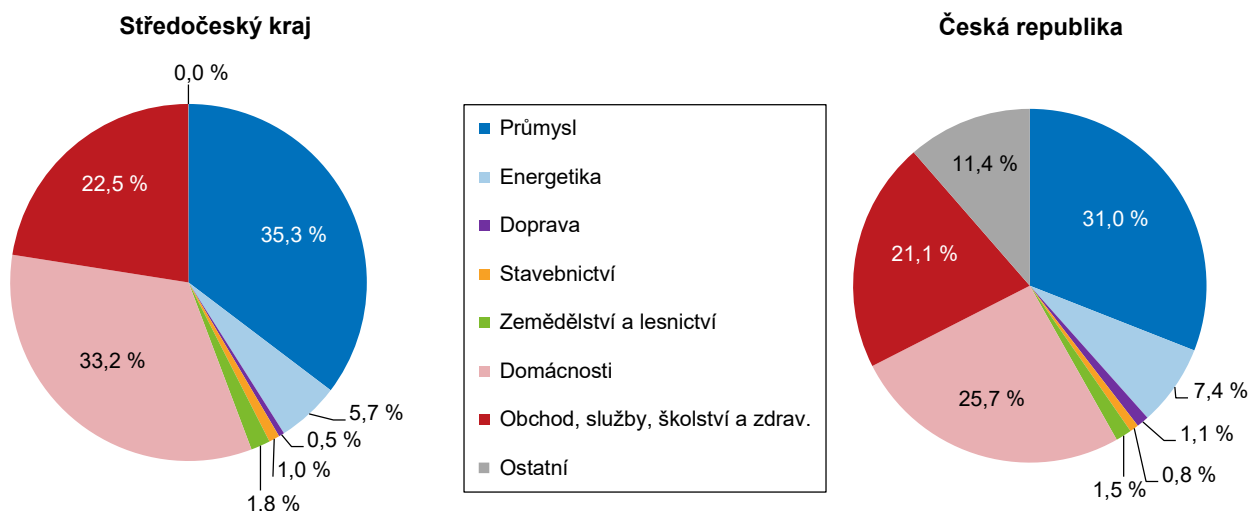
⁷ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

spotřebě, přičemž Středočeši tvořili jen 12,9 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 991 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 430 kWh/rok.

Graf 69 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2019

Pramen: ERÚ

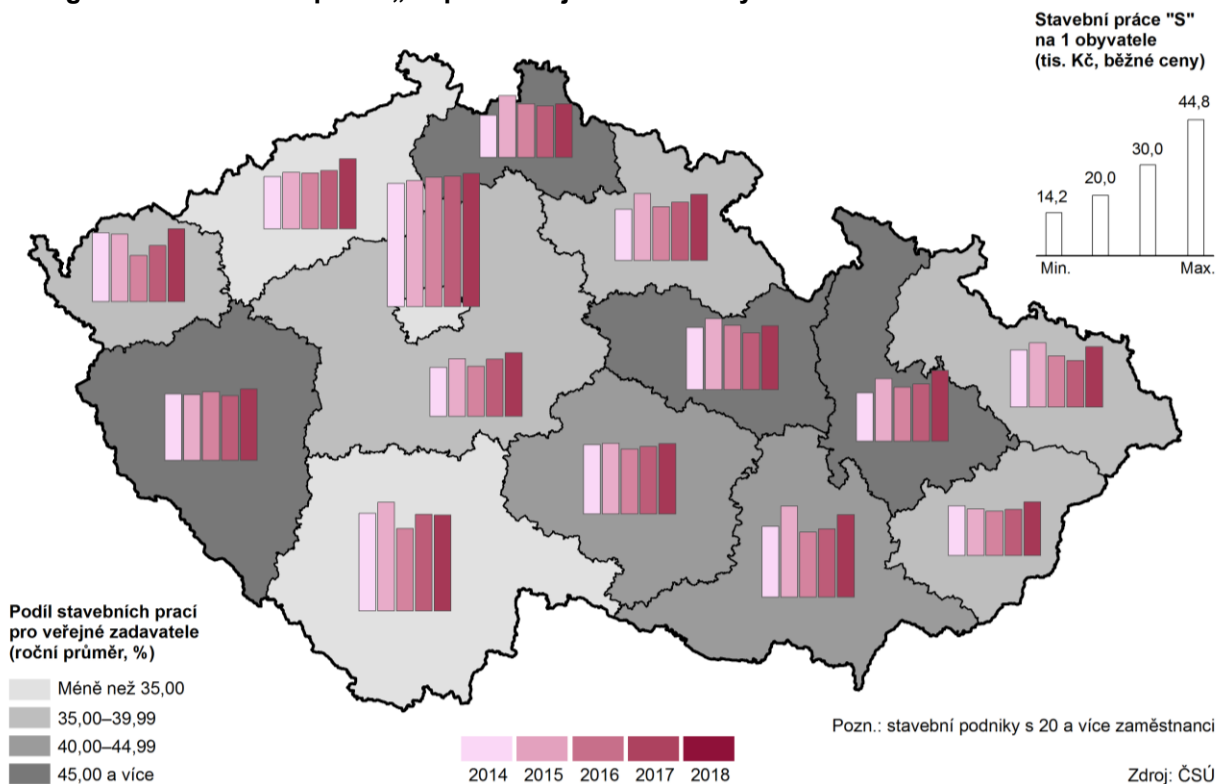
¹⁾ Spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

Stavebnictví

Stavební výroba v kraji vzrostla druhým rokem po sobě.

Základní výroba stavebních podniků se sídlem ve Středočeském kraji a počtem zaměstnanců 50 a více se po období ekonomické recese po roce 2009 začala zvyšovat nejprve jedním meziročním nárůstem v roce 2015 (o 12,2 %) a dále až v posledních dvou letech, v roce 2018 o 7,1 % a v roce 2019 o 2,6 %.

Kartogram 25 Stavební práce „S“ podle kraje místa stavby v letech 2014 až 2018

Zaměstnanost ve stavebních podnicích se zvýšila třetím rokem po sobě.

Celorepublikový růst v posledních dvou letech byl vyšší než ve Středočeském kraji (rok 2018 o 14,7 %, rok 2019 o 7,4 %). Se zvýšením stavební výroby v kraji byl spojen i růst zaměstnanosti ve stavebních podnicích, který začal již v roce 2017 (2,4 %) a pokračoval mírnějším tempem v dalších dvou letech (2018 o 0,5 %, v roce 2019 o 1,5 %). Mzda ve stavebních podnicích Středočeského kraje rostla od roku 2014, mezi rokem 2014 a 2019 se zvýšila o 11 tis. Kč na hodnotu 38 819 Kč v roce 2019, která byla mezi kraji třetí nejvyšší po Praze a Plzeňském kraji. Relativní nárůst mzdy ve Středočeském kraji byl mezi rokem 2014 a 2019 (o 40 %) z mezikrajského pohledu nejvyšší.

Mzda ve stavebních podnicích rostla od roku 2014, 40% nárůst mezi lety 2014–2019 byl nejvyšší mezi kraji.

Hodnota stavebních prací v letech 2017 a 2018 rostla.

Hodnota stavebních prací s místem stavby v kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci zaznamenala po roce 2009 kolísavé stavy, v posledních dvou dostupných letech (rok 2019 není k dispozici) měla rostoucí tendence, v roce 2017 meziročně vzrostla o 15,2 % a v roce 2018 o 13,0 %. Středočeský růst stavebních prací byl vyšší než celorepublikový (rok 2018 o 3,5 %, rok 2019 o 12,6 %).

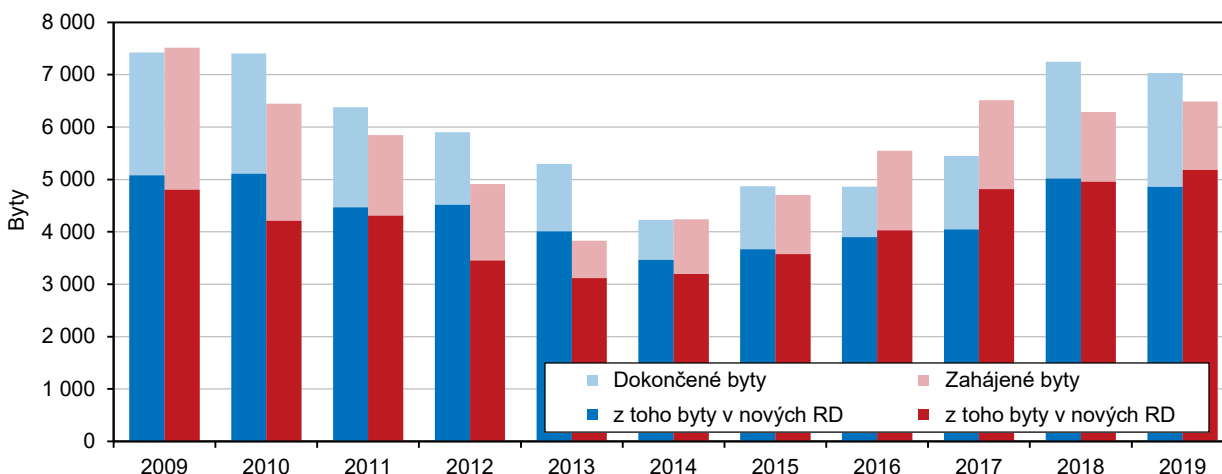
Bytová výstavba

Po roce 2014 dochází v kraji k oživení bytové výstavby.

V roce 2019 byla ve Středočeském kraji zahájena výstavba celkem 6 489 bytů. V porovnání s předchozím rokem to bylo o 205 bytů více, což představovalo nárůst o 3,3 %. Ve srovnání s poměrně kolísavým stavem v letech 2008–2017 byl vývoj zahájené bytové výstavby v posledních dvou letech spíše stagnující; v roce 2018 došlo k poklesu o 3,5 %, v roce 2019 naopak k obdobně nízkému nárůstu. V celé ČR byl v roce 2019 zaznamenán meziroční nárůst počtu zahájených bytů o 16,8 %, absolutně bylo zahájeno o 5,6 tis. bytů více. Na tomto nárůstu se z téměř 41 % podílelo hlavní město Praha, nejvyšší procentní nárůst mezi kraji zaznamenal Liberecký kraj (o 103,6 %). Meziroční pokles zahájené bytové výstavby zaznamenaly v roce 2019 celkem tři kraje – Plzeňský, Ústecký a Královéhradecký. Na počtu zahájených bytů v ČR se Středočeský kraj podílel 16,8 %, což bylo společně s Prahou nejvíce ze všech krajů. Zároveň se však jednalo o nejnižší podíl na celorepublikové výstavbě za posledních devatenáct let. Nejvyšší podíl v tomto období zaznamenal kraj v roce 2005 (23,7 %).

Graf 70 Bytová výstavba ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Více než pětina zahájených bytů v kraji připadalo na území okresu Praha-východ.

Nejvíce bytových jednotek na území kraje se během roku 2019 začalo stavět v okrese Praha-východ (1 379). Jednalo se o více než pětinu zahájených bytů v kraji a z meziokresního pohledu celé republiky o druhý největší počet zahájených bytů po hlavním městě Praze (6 487), třetím v pořadí byl okres Brno-město (1 164). V počtu zahájených bytů figurovaly jako další v pořadí středočeské okresy Praha-západ

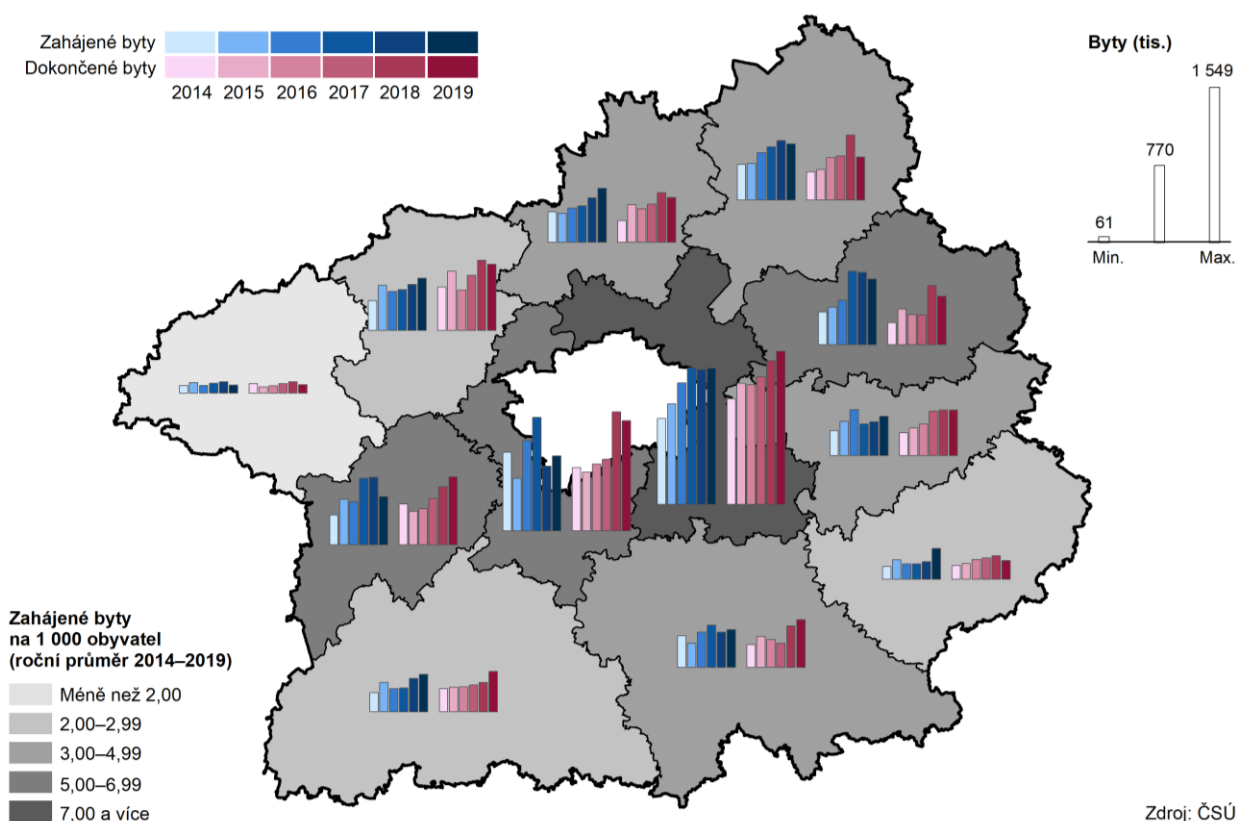

(758) a Nymburk (666) na desáté resp. patnácté pozici mezi okresy ČR. Nejnižší počet zahájených bytů zaznamenal v kraji okres Rakovník (81), kterému patřila ze sedmdesáti sedmi okresů ČR druhá nejnižší pozice po okrese Jeseník (80).

Intenzity zahájené bytové výstavby v okresech Praha-východ, Praha-západ, Beroun a Nymburk jsou nejvyšší v kraji i celé ČR.

Středočeský kraj a především jeho centrální oblast patří dlouhodobě k oblastem s největší bytovou výstavbou v celé republice. Průměrná roční intenzita zahájené výstavby ve Středočeském kraji za období let 2014–2019 dosahovala hodnoty 4,2 bytů na 1 000 obyvatel, což byla hodnota nad celorepublikovým průměrem (2,9) a mezi kraji nejvyšší. Opakem, tedy regionem s nejnižší intenzitou zahájené výstavby, byl Ústecký kraj (1,5). V rámci středočeského regionu byla intenzita nejvyšší v okresech Praha-východ (7,0), Praha-západ (5,7), Nymburk (5,6) a Beroun (5,6). Stejněho pořadí dosahovaly tyto čtyři okresy také v meziokresním srovnání za celou ČR. Nejnižší intenzitu zahájené výstavby v kraji zaznamenal okres Rakovník (1,7), v rámci ČR to byl okres Sokolov (1,0).

Kartogram 26 Bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2014 až 2019

Téměř 80 % nové bytové výstavby kraje tvoří rodinné domy, nejvíce mezi kraji.

Již tradičně bývá více zahájených bytů v kraji situováno do rodinných domů, podíl 79,8 % (bez nástaveb, přístaveb a vestaveb k rodinným domům) na celkovém počtu zahájených bytů byl nejvyšší v ČR. Zastoupení rodinných domů se v kraji navíc tři roky po sobě zvyšuje a za posledních dvacet let bylo druhé nejvyšší; vyšší bylo pouze v roce 2013 (81,4 %). Počet zahájených bytů v rodinných domech se v kraji zvýšil již šestým rokem po sobě, v roce 2019 bylo zahájeno o 4,6 % bytů více než v předchozím roce. V rámci kraje zaznamenala podíl bytů v rodinných domech nad 80% hranicí polovina okresů, nejvyšší to bylo v okrese Praha-západ (89,6 %).

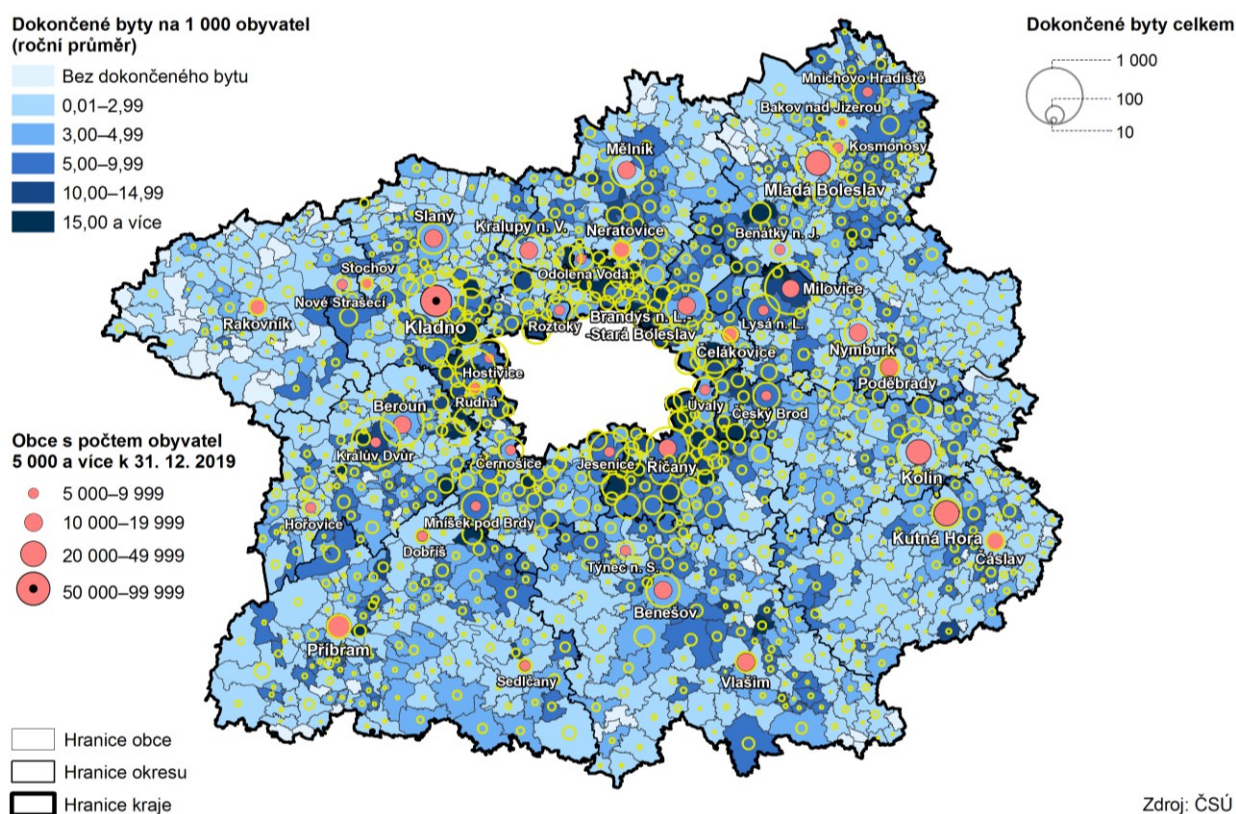
Nejvíce bytů v bytových domech se v kraji začalo stavět na území okresu Nymburk.

Absolutně nejvíce bytů v rodinných domech se během roku 2019 začalo stavět v okrese Praha-východ (1 195), jednalo se o 23,1 % z celokrajské výstavby. Nejvíce bytů v bytových domech (210) a zároveň nejvyššího podílu bytů v bytových domech na zahájené bytové výstavbě (31,5 %) dosahoval v rámci Středočeského kraje okres Nymburk. Ve dvou okresech kraje (Benešov, Rakovník) nebyla zaznamenána během roku žádná započatá výstavba bytu v bytovém domě.

Počet dokončených bytů v roce 2019 po dvou růstech meziročně klesl.

Vývoj dokončené bytové výstavby je oproti vývoji zahájené výstavby časově posunut. Po dvouletém nárůstu v období let 2017–2018 následoval 3,0% meziroční pokles v roce 2019. Kromě Středočeského kraje zaznamenaly meziroční pokles ještě dva kraje (Liberecký a Moravskoslezský). Ostatní kraje zaznamenaly nárůst dokončené výstavby, celorepublikový růst byl o 7,6 %. Absolutně nejvyššího počtu dokončených bytů za rok 2019 zaznamenal Středočeský kraj (7 030), který se na celorepublikové hodnotě podílel z 19,3 %.

Kartogram 27 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2014 až 2019

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce dokončených bytů zaznamenávají obce v centrální oblasti kraje.

U dokončené bytové výstavby lze charakterizovat stav a vývoj i za nižší územní celky kraje. Během let 2014–2019 (souhrnně) bylo dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje, v porovnání obvodů obcí s rozšířenou působností dominovaly obvody Černošice (5,0 tis. bytů) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (4,6 tis. bytů); součet obou obvodů znamenal více než čtvrtinovou (28,4%) výstavbu celého kraje. Nejvíce dokončených bytů za celé sledované období mezi obcemi kraje zaznamenaly města Kladno (1 015), Milovice (768) a Králův Dvůr (691). Intenzitou dokončené výstavby, tj. přepočtem na 1 000 obyvatel, dominovaly mezi SO ORP kraje obvody Říčany (8,0 ‰), Lysá nad Labem (7,8 ‰) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (7,3 ‰), které zároveň zaujímaly první tři nejvyšší pozice v celorepublikovém srovnání obvodů ORP. Nejnižší hodnoty v kraji dosahoval obvod Rakovník (1,6 ‰), pod roční úroveň 2 bytů na 1 000 obyvatel se dostal ještě obvod Votice. Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního

Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v letech 2014–2019 zaznamenaly v kraji i v celé republice obvody Říčany, Lysá nad Labem a Brandýs, mezi českými městy nad 5 tis. obyvatel dominovaly Králův Dvůr a Milovice.

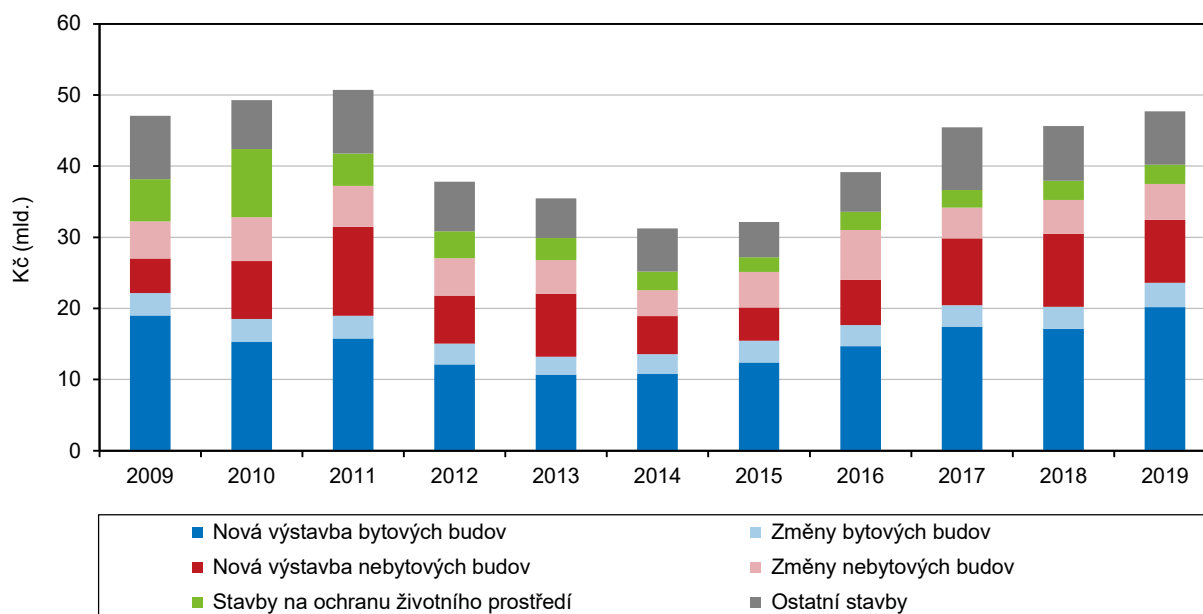
města, prvních deset obcí s nejvyšší intenzitou se nacházelo na území obvodů ORP hraničících s hlavním městem (nejvíce obec Polerady – 55,4 ‰). Mezi středočeskými městy dosahoval nejvyšší intenzity Králův Dvůr (13,5 ‰) a Milovice (11,5 ‰), mezi městy celé republiky šlo o čtvrtou resp. šestou nejvyšší hodnotu. V porovnání měst s počtem obyvatel převyšujícím 5 tisíc obyvatel se v rámci republiky v případě Králova Dvora a Milovic jednalo o dva vůbec nejvyšší výsledky. Nejnižší intenzitu bytové výstavby mezi středočeskými městy zaznamenaly Příbram, Mšeno a Votice (stejně po 0,8 ‰).

Počet vydaných stavebních povolení pátým rokem přibývá, od roku 2014 o více než pětinu.

Stavební úřady Středočeského kraje vydávaly v období posledních pěti let každým rokem stále více stavebních povolení. Mezi rokem 2014 a 2019 se počet stavebních povolení v kraji zvýšil o více než pětinu (21,5 %), poslední meziroční nárůst v roce 2019 o 11,3 % byl nejvyšší za celé sledované období. Meziroční nárůst počtu vydaných povolení zaznamenalo v roce 2019 deset okresů kraje (nejvíce Praha-západ o 32,9 %), u dvou okresů se počet meziročně snížil (Rakovník o 16,2 % a Kladno o 1,3 %).

Graf 71 Orientační hodnota povolených staveb podle druhu stavby ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

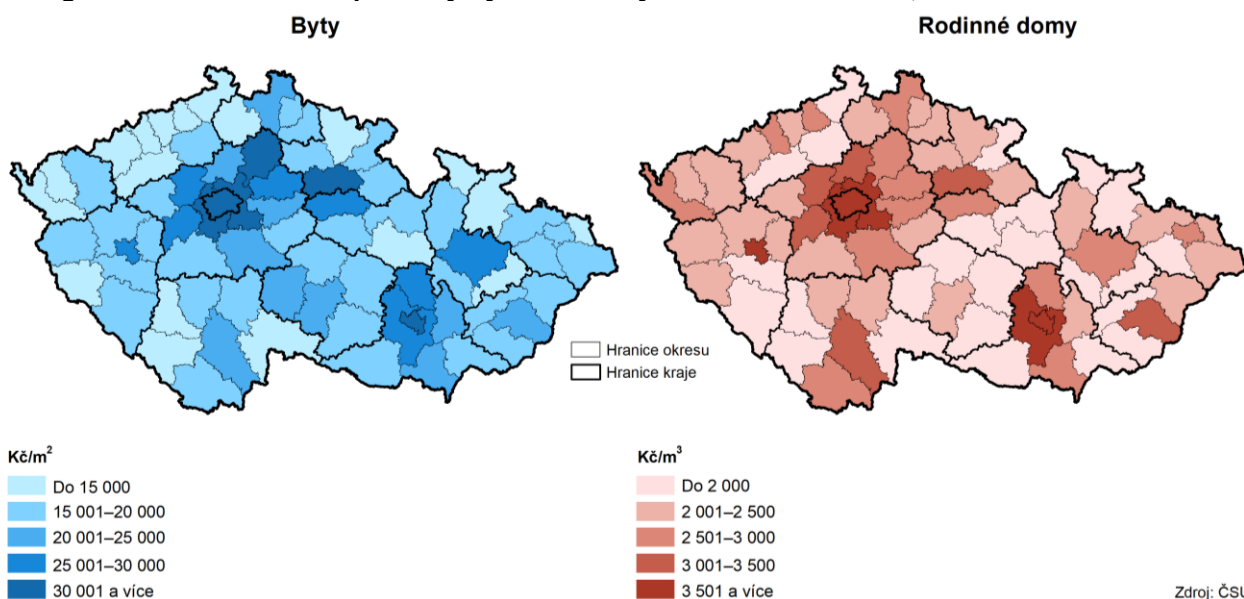
Ceny nemovitostí

Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR.

Rozsah průměrných kupních cen rodinných domů mezi periferní a centrální oblastí kraje je od 2–6,5 tisíc Kč za m³.

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části, patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony. Tomu odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad republikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR. V období let 2016–2018 (naposledy zveřejněný tříletý průměr) se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (3 509 Kč/m³) pohybovala přibližně na 138 % republikového průměru (2 534 Kč/m³). Na území kraje se nejdráže prodávaly rodinné domy v těsné blízkosti hlavního města, tedy v okresech Praha-západ (6 525 Kč/m³) a Praha-východ (6 419 Kč/m³). V meziokresním celorepublikovém srovnání byly ceny těchto dvou okresů hned za hlavním městem na 2. a 3. pozici. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okresech Kutná Hora a Rakovník, kde průměrné kupní ceny těsně přesáhly hranici 2 tisíc Kč/m³.

Kartogram 28 Průměrné kupní ceny bytů a rodinných domů v okresech, 2016–2018

Průměrné ceny bytů nad hranicí 30 tis. Kč za metr čtvereční dosahovaly středočeské okresy Praha-východ, Praha-západ a Mladá Boleslav.

Průměrná cena bytů v kraji dosahovala ve sledovaném období 25 204 Kč/m², což odpovídalo 104 % celorepublikového průměru (24 147 Kč/m²). Na území kraje se v letech 2016–2018 prodávaly byty nejdráže v těsné blízkosti hlavního města, tedy v okresech Praha-východ (31 860 Kč/m²) a Praha-západ (30 995 Kč/m²). Nad hodnotu 30 tis. korun za metr čtvereční se v kraji dostaly ještě byty v okresech Mladá Boleslav (30 203 Kč/m²), v rozmezí 25 až 30 tis. to byly byty v okresech Beroun, Kladno a Nymburk. To, že oblast v zázemí Prahy a prakticky celé území kraje patří v rámci republiky k cenově nadprůměrným, dokazuje umístění středočeských okresů ve výši průměrné kupní ceny mezi všemi okresy ČR. Praha-východ a Praha-západ se v meziokresním srovnání republiky řadily svou průměrnou hodnotou za českou a moravskou metropoli na 3. a 4. místo, další středočeské okresy Mladá Boleslav na 6., Beroun na 10., Kladno na 13. a Nymburk na 14. pozici. Nejlevněji se v kraji prodávaly byty v okrese Kutná Hora (17 868 Kč/m²), čemuž odpovídala 39. pozice v pořadí z celkového počtu 77 okresů ČR. Okresem s nejlevnějšími byty v celé republice byl Most (4 883 Kč/m²).

Cenové indexy se meziročně zvyšovaly výrazněji u bytů.

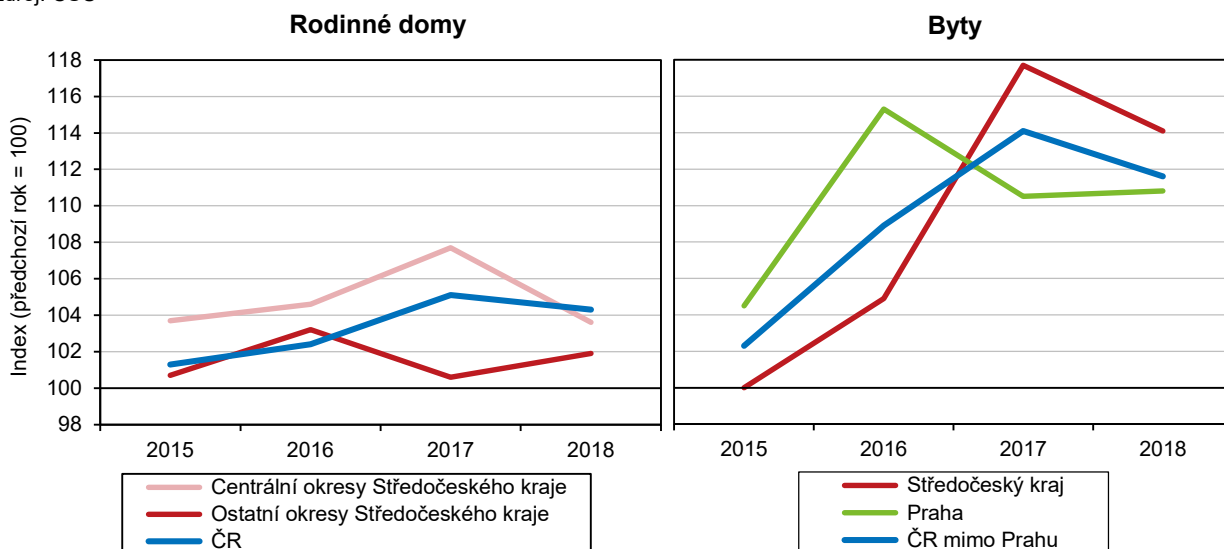
Průměrné roční indexy cen rodinných domů v letech 2015–2018 se ve srovnání s cenovou hladinou předchozího roku (= 100) meziročně zvyšovaly na celém území kraje, o něco výrazněji tomu bylo v centrální části území (okresy Praha-východ a Praha-západ), kde byl nejvyšší meziroční index zaznamenán v roce 2017 (107,7),

zatímco u zbytku kraje byl v tomto roce z pohledu celého období nejnižším (100,6). U bytů byl meziroční cenový nárůst dynamičtější i přesto, že meziroční index v celém kraji zprvu sledovaného období stagnoval či rostl pomalu (2015 – 100,0, rok 2016 – 104,9). Rok 2017 zaznamenaly cenové indexy velký meziroční nárůst (index – 117,7), v roce 2018 byl nárůst o něco málo nižší (114,1). V ostatních částech republiky byl vývoj podobný, meziroční indexy v letech 2017–2018 byly o něco nižší.

Graf 72 Indexy cen nemovitostí ve srovnání s cenovou hladinou předchozího roku ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

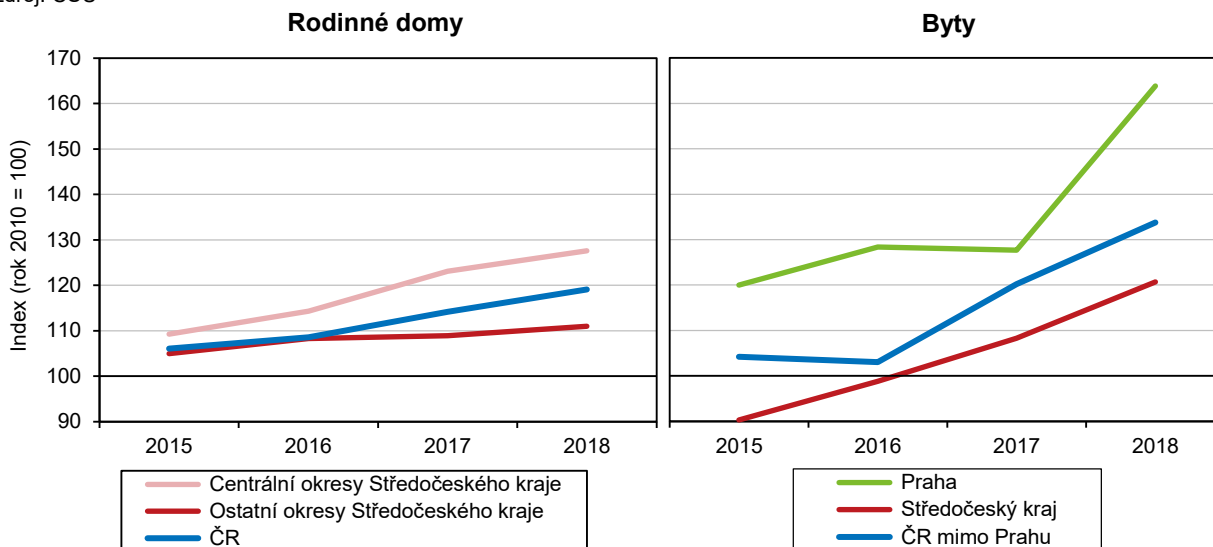
Pozn.: údaje za rok 2018 jsou předběžné

Vyšší nárůst cenových indexů byl ve srovnání s cenovou hladinou nemovitostí v roce 2010.

Ve srovnání s cenovou hladinou roku 2010 (= 100) rostly cenové indexy výrazněji, především u bytů v Praze. Byty ve Středočeském kraji se v letech 2015–2016 dostávaly dokonce pod cenovou hladinu roku 2010 (rok 2015 – 90,3, rok 2016 – 98,8), v dalším dvouletém období však postupně rostly (2017 – 108,3, 2018 – 120,7). U rodinných domů rostly cenové indexy vztahované k cenové hladině roku 2010 v celém období 2015–2018, a to jak v centrální části, tak ve zbytku kraje.

Graf 73 Indexy cen nemovitostí ve srovnání s cenovou hladinou roku 2010 ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za rok 2018 jsou předběžné

Cestovní ruch

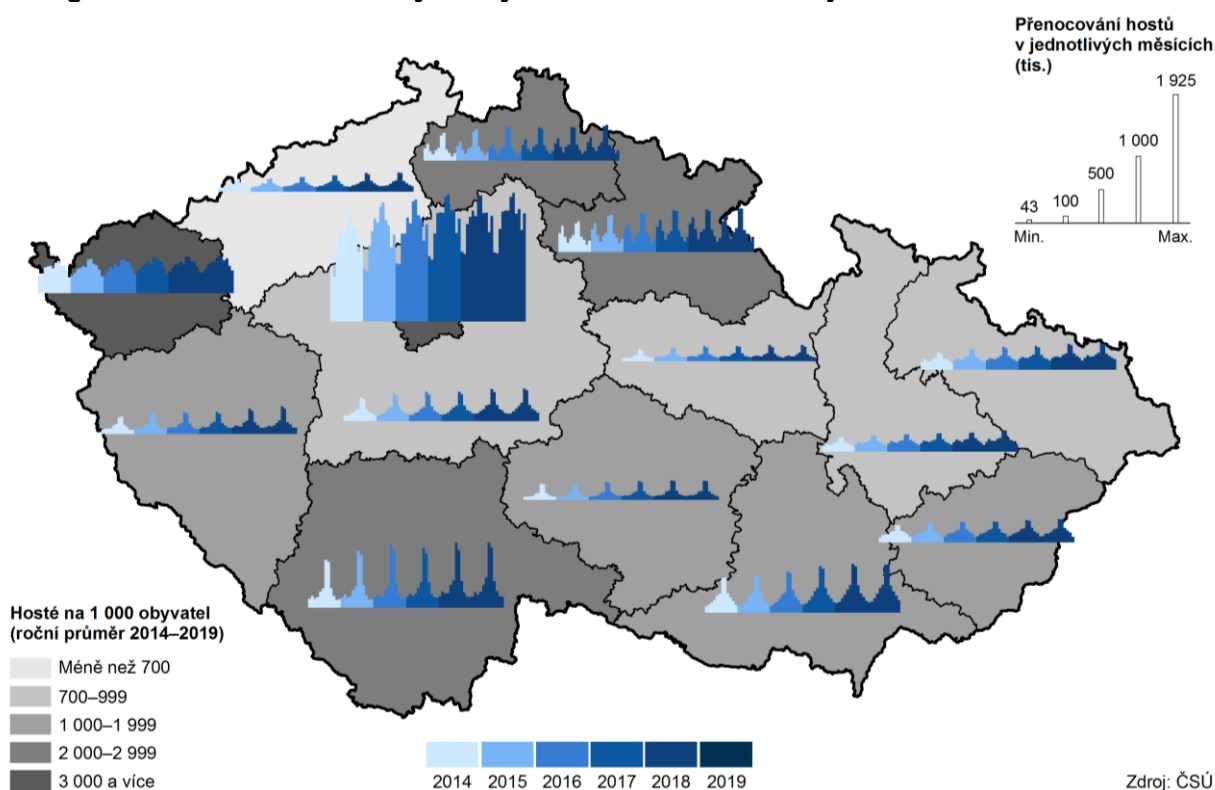
Návštěvnost ubytovacích zařízení rostla pátým rokem.

Během roku 2019 přijelo do 688 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 1 173 tis. návštěvníků, což bylo nejvíce od roku 2012. V porovnání se stejným obdobím loňského roku se ubytovalo o 50,9 tis. hostů více, což znamenalo meziroční nárůst počtu hostů v kraji o 4,5 %. Návštěvnost rostla již pátým rokem v řadě (nejvíce o 13,5 % v roce 2015) a svým počtem třetím rokem po sobě přesáhla hranici jednoho milionu hostů. Meziroční nárůst u Středočeského kraje byl v roce 2019 o 1,0 p. b. vyšší než celorepublikový průměr a z mezikrajského pohledu byl šestý nejvyšší. Nárůst v roce 2019 zaznamenaly všechny kraje ČR, nejvíce kraj Olomoucký (8,8 %) a nejméně Kraj Vysočina (0,5 %). Na celkovém počtu ubytovaných hostů v ČR se Středočeský kraj podílel z 5,3 %, což byl šestý nejvyšší krajský podíl. Nejvíce turistů bylo ubytováno v Praze (podíl na ČR 36,6 %), nejméně v Pardubickém kraji (2,2 %).

Návštěvnost přepočtena na obyvatele byla republikově podprůměrná a třetí nejnižší mezi kraji.

Intenzita cestovního ruchu byla vzhledem k velikosti a lidnatosti středočeského regionu oproti ostatním krajům velmi nízká; v roce 2019 připadalo na tisíc obyvatel kraje 852 ubytovaných hostů, v celé ČR to bylo 2 062. Nižší intenzity dosahovaly jen Ústecký (804) a Moravskoslezský kraj (845), naopak nejvíce ubytovaných hostů v přepočtu na obyvatele zaznamenala Praha (6 116).

Kartogram 29 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2014 až 2019

Nejvyšší návštěvnost zaznamenávají letní měsíce.

Oproti předchozímu roku vzrostla návštěvnost v 10 měsících, nejvýrazněji v červnu, pokles byl v březnu a květnu.

Nejvíce návštěvníků během roku 2019 přijelo do Středočeského kraje v červenci (172,0 tis.) a srpnu (169,0 tis.); oba letní prázdninové měsíce tvořily 29,1 % celoroční klientely. Nejméně hostů se ubytovalo na začátku roku, v měsících lednu (49,8 tis.) a únoru (49,3 tis.). Nárůst počtu hostů ve srovnání s předchozím rokem zaznamenaly v roce 2019 ubytovací zařízení v kraji v deseti měsících, nejvýrazněji v červnu (o 11,6 %). Meziroční pokles byl zaznamenán v březnu (o 3,1 %) a v květnu (o 0,7 %).

Délka pobytu se šestým rokem po sobě snížila a byla nižší než průměr ČR.

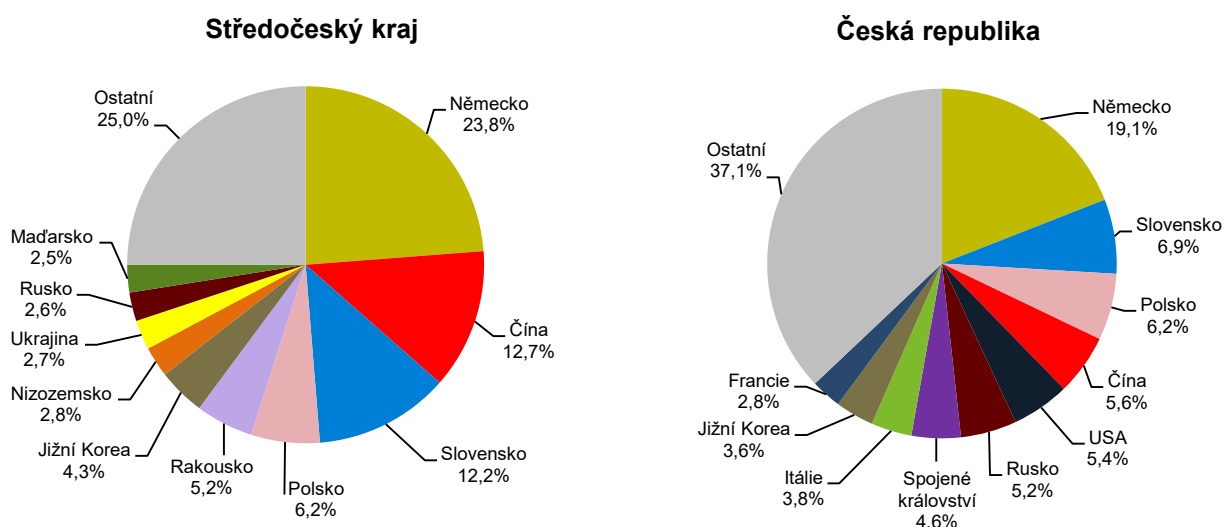
Průměrná délka pobytu jednoho hosta představovala v kraji 2,30 nocí a v porovnání s celorepublikovým průměrem (2,59) byla kratší. Nižší průměrnou délku pobytu zaznamenaly mezi kraji pouze Jihomoravský kraj (1,98) a Praha (2,30). Nejdelší pobyty trávili návštěvníci v Karlovarském kraji (4,54). Průměrná délka ve Středočeském kraji se v posledních šesti letech snižuje, oproti roku 2013 (2,52) poklesla o 0,22 nocí. Nejdelší pobyty byly během roku 2019 ve Středočeském kraji zaznamenány v době letních prázdnin; v červenci činila průměrná doba pobytu hosta 2,83 nocí a v srpnu 2,71 nocí, v ostatních měsících se průměr pohyboval v rozmezí 2,01 nocí (červen) až 2,31 nocí (únor).

Zvýšil se počet tuzemských hostů, ti zároveň tvořily tři čtvrtiny klientely. Počet zahraničních hostů mírně poklesl.

Mezi nejčastější hosty ubytovacích zařízení Středočeského kraje patřili v roce 2019 tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti (76,6 %), kterých se ubytovalo o 51,4 tis. (6,1 %) více než v roce 2018. Hostů přijíždějících ze zahraničí, tzv. nerezidentů, přijelo do kraje naopak o 584 méně, což představovalo 0,2% meziroční pokles.

Graf 74 Struktura zahraničních návštěvníků HUZ podle zemí v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Téměř čtvrtinu zahraniční klientely tvořili Němci, druzí byli Číňané s nejvyšším absolutním přírůstkem.

Největší skupinu hostů ze zahraničí (podle státního občanství) tvořili již tradičně občané Německa (podíl 23,8 % ze zahraničních hostů), následovali hosté z Číny (12,7 % nerezidentů), Slovenska (12,2 %), Polska (6,2 %) a Rakouska (5,2 %). Z deseti zemí, jejichž občané nejčastěji navštívili Středočeský kraj, vzrostl meziročně počet hostů ze zemí na východu od nás; Ukrajinců o 19,2 %, Rusů o 11,3 %, Číňanů o 7,9 % a Slováků o 4,6 %. Absolutně nejvíce mezi ubytovanými nerezidenty vzrostl počet hostů z Číny (o 2,6 tis. hostů). Ostatních šest zemí zaznamenalo meziroční pokles, nejvýrazněji tomu bylo u Nizozemců (o 16,4 %) a Maďarů (o 14,4 %), absolutně nejvíce hostů mezi nerezidenty ubylo u hostů z Rakouska (o 1,5 tis. hostů).

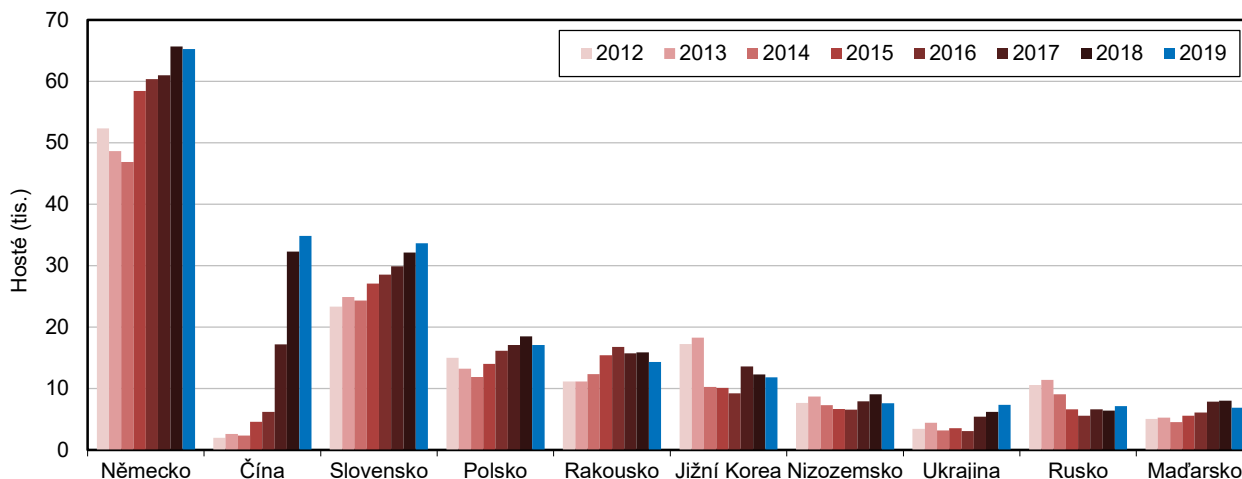
Delší pobyty uskutečňují tuzemští než zahraniční hosté.

Průměrná délka pobytu zahraničních návštěvníků v kraji činila 2,17 nocí, což bylo méně než u tuzemských návštěvníků (2,34). Ze skupiny zemí, jejichž státní příslušníci přijíždějí do Středočeského kraje nejčastěji, byli nejdéle ubytováni návštěvníci z Ruska (průměrně 3,55 nocí). Jejich průměrná doba ubytování se však také postupně zkracuje, od roku 2014 o 1,84 nocí. Z méně častěji ubytovaných nerezidentů tráví dlouhodoběji delší pobyty také návštěvníci z Izraele (3,91 nocí). Nejkratší dobu pobytu trávili ve Středočeském kraji hosté z Jižní Koreje (1,32 nocí), Číny (1,57 nocí) či Litvy (1,62 nocí)

Z cizinců uskutečňují dlouhodobě nejdelší pobyty Rusové, nejkratší Jihokorejci a Číňané.

Graf 75 Hosté v HUZ podle zemí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita z více než třetiny, přesto se dlouhodobě zvyšuje.

Využitím kapacity v hotelech a penzionech patřil středočeský region mezi kraje dlouhodobě k těm s nižšími výsledky, využití pokojů (39,1 %) bylo osmé nejvyšší a čisté využití lůžek (36,9 %) desáté nejvyšší mezi kraji. Využitelnost pokojů se třetím rokem po sobě zvýšila celkově o 5,5 procentních bodů ve srovnání s rokem 2016. Využití lůžek v kraji mělo v letech 2014–2018 vzestupnou tendenci, kdy podíl vzrostl z 24,7 % v roce 2013 na 37,1 % v roce 2018. Poslední meziroční změna v roce 2019 znamenala mírný pokles na 36,9% využití lůžek.

Návštěvníků v lázeňských ubytovacích zařízeních přibýlo, trávili v nich však kratší pobyty.

Počet hostů v lázeňských ubytovacích zařízeních v kraji se druhým rokem po sobě meziročně zvýšil, nejprve v roce 2018 přijelo o 8,3 % a poté v roce 2019 o 3,5 % více hostů než v předchozím roce. U počtu přenocování v lázeňských zařízeních následoval po 0,6% meziročním nárůstu v roce 2018 meziroční pokles v roce 2019 o 0,5 %. To vedlo k poklesu průměrné doby ubytování lázeňského hosta nejprve z 9,4 nocí v roce 2017 na 8,8 nocí v roce 2018 a na 8,5 nocí v roce 2019. V lázeňských komplexech Středočeského kraje převažovali mezi ubytovanými hosty výrazně tuzemští návštěvníci (90,3 %), zahraničním klientem tak byl přibližně jen každý desátý lázeňský host. V lázeňských komplexech v celé ČR byla bilance domácích a zahraničních klientů vyrovnanější, tuzemští návštěvníci převažovali pouze podílem 54,8 %. Na tom se výraznou měrou podílel především lázeňsky nejnavštěvovanější region v ČR – Karlovarský kraj, kde převažovala zahraniční klientela (69,2 %). Na celkové návštěvnosti lázeňských ubytovacích zařízení v ČR se Středočeský kraj podílel 3,4 %, nejvyšší podíl na celorepublikové návštěvnosti lázeňských komplexů měl Karlovarský kraj (62,0 %).

Většinu klientů středočeských lázní tvořili Češi, cizincem byl každý desátý.

